

Edda

eller

Skandinavernes hedenske Gudelære.

Oversat

ved

R. Nyerup.

Kjøbenhavn, 1808.

Trykt paa Andreas Seidelins Forlag
i store Kannikestræde No. 46.

Skrivelse med Fodposten
til
Hr. S. Heger,
Kongelig Skuespiller.

De ønskede, at Publicum maatte vorde sat istand til rigtig at kunne bedømme Deres Vens Øhlenslægers nordiske Digte, og De troede med god Grund, at dertil udfordredes at være vel bevandret i Edda. Da nu den Edda, vi har paa Dansk, udgivet af Resen 1665, tildels ikke er at faae for Penge, og, om den kan haves, dog moxen ikke kan forstaaes, foreslog De mig og Hr. Sejdelin at skaffe en læse=

lig Udgave deraf tilveje. Her er den da omsider. Finder De, at Arbejdet ikke ganske er mislykkedes, beder jeg Dem sende et Exemplar til Paris til Öhlenslæger, for "at tolke min, som alle Daners, Tak til Baldurs, til vort Nordens, Sanger."

Deres

Regentsen d. 2den April 1808.

d. s. v.

R. Nyerup.

Fortale.

Til denne ny danske Udgave af Edda har jeg havt alle de Hjelpemidler, som Hovedstadens Bibliotheker, dem jeg er saa lykkelig at have den allerfrieste Adgang til, ere i Besiddelse af. Foruden alle trykte Udgaver, saavel i det islandske originale Sprog som i dansk svensk og tydsk samt fransk engelsk og latinsk Oversættelse, har jeg havt Udskrift af de 3 Hovedcodices, den wormske den kongelige og den upsalske. Des-

uden har jeg havt særdeles megen Hjelp og Vejledning af et Corpus eddicum, om jeg saa maa kalde det, eller en Udskrift af den vormske Codex med latinsk Version og Commentarius perpetuus, stor 2276 Sider i Folio, forfattet af den første Stipendiarius Magnæanus Johannes Olavius fra Grunnevig, og opbevaret paa Universitetsbibliotheket.

Alt dette vilde imidlertid ikke have forslaaet, og med mit ringe Bekjendtskab til det islandske Sprog skulde jeg aldrig have vovet at paatage mig dette Arbejde, hvis jeg ikke havde været saa heldig at kunne have Bistand af en islandsk Tolk. Denne Translateur, der for mig var det samme, som Erichsen fordum var for Mallet, og som jeg er glad ved at kunne anmelde for vor lærde Republik som en tilkommende Mystagog i den islandske Lit-

teraturs inderste Helligdomme, er Hr. R. K. Rask, en ung Student fra Fyen, som, under sin Skolegang i Odense, har i Landsdommer Badenhavt en virksom Opmuntrer til dette antiqvariske Studium, hvori han allerede har gjort en synderlig udmærket Fremgang.

Hvad den behørige Strenghed og Nøjagtighed angaaer, hvormed en Oversætter er forbunden til at gaae i sin Originals Spor, da maa jeg bekjende, at jeg stundom har tiltaget mig samme Frihed, som Mallet i Fortalen foran *Monumens de la Mythologie des Celtes* tilstaaer han har betjent sig af, naar han Pag. 24 siger: "Je ne me "suis fait aucun scrupule d' ajouter quelqves "mots pour suppléer au sens, ou d' en supprimer "d' autres qui n'en presentoient aucun, lorsque "j'y étoit autorisé par quelqve manuscrit au-

"tentiqve. C'est a quoi je prie ceux qui vou-
"dront comparer ma version avec le texte, de
"vouloir bien prendre garde."

Endnu maa jeg tilføje, at jeg angaaende Edda og hvad Edda er, om begge saakaldte Eddaers Alder og Authentie, om Codices af Eddaerne og sammes Beskaffenhed, om Eddaernes Forfattere, Udgaver ꝛc. har udarbejdet en litterairhistorisk og bibliographisk Afhandling, bestemt til i Dag otte Dage at oplæses i det Skandinaviske Litteraturselskab.

Kjøbenhavn d. 2den April 1808.

R. Nyerup.

Gylfeginning

eller

hvorlunde Gylfe blev skuffet.

Første Capitel.

Gylfes Reise til Asgaard.

Gylfe, som regjerede i det Land, der nu heder Sverrige, var en meget klog og viis Mand. Han undrede sig over, at Asafolket var saa mægtigt, at Alt skete efter deres Villie, og han grundede paa, om det monne komme af deres egen Kraft, eller at Aarsagen maatte søges hos de Guder som de dyrkede. Han foretog sig derfor en Reise til Asgaard. Vel drog han ukjendt afsted, og havde paataget sig en gammel Mands Skikkelse, men Aserne vare klogere, og, vidende om hans Færd, gjorde de følgende Koglerie*). Da han

*) Dette Koglerie sigtes der formodentlig til af Snorre Sturlesen i Heimskringla i Yngliga Saga Cap. 6. (Schønings Udg. 1ste Tome S. 9 — 10).

kom ind i Staden, fik han Øje paa et Pallads, saa høit, at man neppe kunde see over det. Dets Tag var belagt med forgyldte Skjolde som med Teglstene, saaledes som Thjodolf hin Hvinverske *) synger om Valhal:

Snilde Tækkemænd
Tækkede Tag,
Borgens Bjelker
Blinked af Guld.

I Indgangen saae Gylfe en Mand som legede med Smaa-Sværd saa behændig, at syv af dem paa eengang vare i Luften. Denne spurgde ham ad, hvad han hed. Gylfe svarede, at hans Navn var Gangler, at han var kommen langvejs fra, og bad om Natteherberg. Tillige spurgde han, hvem der ejede Borgen. Svaret var, at det var Kongens; og vilde han følge Gangler hen til ham, saa kunde han selv spørge ham om hans Navn. Derpaa drejede Manden sig om, og gik foran ind i Paladset. Gangler fulgte efter; og strax sloges Døren i paa Hælene efter ham. Der var mange Værelser, og en stor Mængde Mennesker, hvoraf nogle legte, andre drak, og somme kjæmpede. Meget af hvad han saae, forekom ham utroligt, og udbrød han:

*) En berømt Skiald ved Harald Haarfagers Hof. See *Thorlacii Antiqvitatum borealium observationes*, Specimen VI. pag. 1.

Alle Udgange,
før du gaaer frem,
omskue skal du;
thi uvist at vide,
hvor Uvenner sidde
paa Lur i Baghold*).

Blandt andet saae han der tre Høisæder, det ene ovenfor det andet, og en Mand siddende i hvert. Han spurgde hvad disse Hovdinge hed. Den som havde fort ham ind svarede, at den som sad i det nederste Høisæde var Konge, og hed Har, den næstved Jafnhar, og den øverste Thridie**). Har spurgde den Ankomne, hvad hans Ærende var, og lagde til, at Mad og Drikke var til Tjeneste for ham som for Alle i Valhal. Han svarede, at for det første vilde han

*) Sammenlign. Havamal i Resens Udgave, Hafn. 1665. Pag. 1. I Sandvigs Edda, 1ste Hæfte, S. 63.

**) Ved disse Tre kan enten være sigtet til Nordens tre øverste Guder, Odin Thor og Freyr; eller til Odin og hans Brødre enten Vile og Ve, eller Hænir og Lodur; eller til de 3 Personer i Guddommen. See Suhm om Odin. Pag. 11. 30. 137. 38. og Abrahamson i Skand. Museum for 1802 2 B. 4 Hefte S. 58. Thorlacius i *Antiqvitatum borealium observat.* Specimen VII. pag. 59 vil, at, saasom baade Har Jafnhar og Thridie forekomme som Navne paa Odin, saa er de alle Tre Odin, og udgiøre den eddiske Treenighed. Conf. Specimen III. Pag. 23.

gjerne vide, om her fandtes nogen særdeles klog Mand. Har svarede: ikke kommer du uskadt ud, med mindre du er klogere *). Staa nu frem Du som spørger; det hør sig, at den sidder som svarer. **)

Andet Capitel.

Om den øverste Gud.

Gangler gjorde da følgende Spørgsmaal: hvo er den fornemste blandt alle Guderne? Har svarede: Han heder i vort Sprog Alfader (ɔ: alle Tings Ophavsmand.) I Asgaard hin gamle havde han 12 Navne, nemlig: 1) Alfader. 2) Herrain eller Herian.

*) Paa samme Maade truer Vafthrudner ogsaa Odin

Ud du ej kommer
af vore Sale,
uden du des visere er.

See Sandvigs Edda, 1ste Hæfte, S. 114, og den magnæanske Commissions Udgave af den saakaldte Edda Sæmundi, Pag. 6.

**) Conf. den magnæanske Commissions Udgave af Edda, S. 7.

3) Hnikar eller Nikar. 4) Nikkur eller Hnikudr. 5) Fiølnir. 6) Oski. 7) Omi. 8) Biflidi eller Biblindi. 9) Vidrir. 10) Svidrir. 11) Svidor. 12) Jalg eller Jalkr *).

Gangler spurgde atter: Hvor er denne Gud? hvad formaaer han? og hvad stort har han udrettet? Har svarede: Han lever altid, behersker sit hele Rige, og raader over Alt baade stort og smaat. Jafnhar erindrede, at han havde skabt Himmelen, Jorden, Luften og Alt hvad i dem er. Thridie tilføjede: og, hvad der er vigtigst, han dannede Mennesket, og gav det en Aand som skal leve og aldrig forgaae, om end Kroppen bliver til Muld eller brændes til Aske. Alle Dydige skulde leve og være med ham i Gimle eller Vingolf, onde Mennesker derimod fare til Hel og siden til Niflheim eller den niende Verden.

Gangler spurgde: hvad tog han sig for, før Himmel og Jord bleve til? Har gav til Gjensvar: da var han hos Rimthusserne **).

*) Disse Odins Tilnavne, og mange flere, forekomme ogsaa i det gamle Digt Grimnismal i den trykte Edda Sæmundi, i hvis Glossarium man har søgt at fastsætte deres som oftest uvisse Betydning.

**) Om Betydningen af denne Mythe handler Thorlacius i Antiqvitat. boreal. Specimen III. Pag. 29.

Tredie Capitel.

Verdens Skabelse.

Gangler spørger: Hvorledes blev Verden til, og hvad var der tilforn? Har svarer: saaledes heder det i Voluspa:

Det var Tidens Opbav,
da Intet var,
ej Sand ei Sø
ei svale Bølger.
Jord fandtes ingen,
ej Himmelens Hvælving.
Et svælgende Gab var der
men ingen Væxter *).

Jafnhar bemærkede: at mange Aarhundreder før Jorden blev skabt, var Nifhejm bleven til, i hvis Midte er den Brønd Hvergelmir, hvorfra følgende Floder har deres Udspring: Svøl, Guntraa, Fion, Fimbultul, Slidur, Hridur, Sylgir, Ylgir, Vid, Leiptr og Gjøl, hvilken sidste er nærmest ved Hels Grændsesfjel **).

*) Jævnfør Sandvigs Edda, 1ste Hæfte, S. 39. Thorlacii Antiqvitat. boreal. obſervat. miſcellan. Spec. VI, Pag. 14. Ølenſchlägers nord. Digte S. 64.

**) Jævnførn Grimnismál i den magnæanske Commissions Udgave af Edda Sæmundi, Pag. 53, 54. Sandvig, S. 137-38.

Tridie lagde følgende til: Dog var der forud sønderpaa en Verden som hed Muspel. Den er lys og hed og saa straalende og brændende, at ingen Fremmed, som ikke der har Bopæl, kan holde det ud. Surtur regjerer derover og boer paa Grændsen af denne Verden. Han har et flammende Sværd og bevogter Landet. Ved Verdens Ende skal han komme frem og kjæmpe, overvinde Guderne, og opbrænde hele Verden med Ild. Saaledes heder det i Voluspa:

Surtur fra Sønden farer
med svingende Lue.
Af Sværdet skinner
Valgudens Sol — —
Stenbjerge knage
og Guder falde,
Folk Hæls Vej betræde,
og Himlen brister *).

Gangler vilde nu vide, hvad Foranstaltninger der bleve gjorte for Folkeslægterne bleve til og Menneskekjønnet udbredte sig. Har gav ham da følgende Forklaring: Saasnart de Floder, som kaldes Elivager, kom saa langt bort fra deres Udspring, at den Giftstrøm, som de indeholde, styrknede, forvandledes den til Is. Da nu denne Strøm standsede og holdt op at rinde, da forøgedes Isen af den Gift som kom rin-

*) Sandvigs Edda, 1ste Hæfte S. 57, og i Resens Udgave af 1673 Pag. 90.

bende til, og det ene Islag opdyngede sig oven paa det andet i Ginnunga=gap. (ↄ: Afgrundens Svælg). Derpaa sagde Jafnhar, at den Egn af Ginnunga=gap, som vender mod Norden, fyldtes med Mængde af Is og Frost, og inden i hærskede Storm og Uvejr. Den søndre Del derimod af Ginnunga=gap var let af de Ildgnister som kom tiiflyvende fra Muspelhejm. Tridie lagte til, at ligesom Kulde stod ud fra Niflhejm, og Alt fra den Kant var barskvildt, saaledes var Alt det, der grændsede til Muspelhejm, varmt og klart, og Ginnunga=gap var der saa let som den reneste Luft. Da Muspelhejms Hede udbredte sig saa vidt at den mødte Isen, saa at den smeltede og dryppede, da fik Draaberne Liv, ved dens Kraft, som udsendte Heden *). Deraf fremkom en Menneskeskikkelse som fik Navn af Ymer. Saaledes heder det i Voluspa den korte:

> Alle Spaaqvinder stamme fra Vidolf,
> Alle Spaamænd fra Vilmejd,
> Alle Troldfolk fra Svarthøfde,
> Alle Jetter fra Ymer. **)

*) See Vafthrudnismal i Edda Sæmundi Pag. 18—19. Sandvigs 1ste Hæfte S. 118. Grundtvigs Asalære i Minerva for Maj 1807. S. 163.

**) See Hyndluliod i Sæmunds Edda S. 336 og i Sandvigs 2det Hæfte S. 81.

Da sagde Gangler: Hvorledes udbredtes Slægterne fra ham, eller bleve der flere Mennesker skabte, eller antage I ham for en Gud? Har svarede: ikke antage vi ham for Gud; ond var han og alle hans Efterkommere, dem vi kalde Rimthusser. Der fortælles, at da han sov, faldt han i Sved, og da fremkom under hans venstre Arm en Mand og en Qvinde, og hans ene Fod avlede en Søn med anden*). Det er fra disse de Slægter nedstamme, som kaldes Rimthusser.

Da sagde Gangler: hvor opholdt Ymer sig, og hvoraf levede han vel? Har svarede: Da Isen blev optøet og dryppede, fremkom den Ko, som kaldes Audumbla. Fire Melkstromme randt af hendes Yver, derved nærredes han. Derpaa spurgte Gangler: hvoraf nærede Koen sig? Har svarede: ved at slikke de med Rimfrost belagte Saltstene. Den første Dag hun slikkede dem, fremkom af Stenene Menneskehaar. Den anden Dag Hovedet. Den tredie Dag, et heelt Menneske, som hed Bure, og var Fader til Bør. Denne blev gift med Bestla, en Datter af Jetten Bølthorn, og han var ved hende Fader til tre Sønner,

*) See Vafthrudnismal i Commissionens Udgave af Edda Sæmundi Pag. 19. Sandvigs 1ste Hæfte S. 119.

hvoraf den ene hed Odin, den anden Vili, og den tredie Ve. Denne Odin og hans Brødre ansees for at være Himmelens og Jordens Styrere.

Gangler spurgte: hvorledes kunde disse forliges med Ymer, og hvo var stærkest? Har svarede: Bors Sønner dræbte Ymer, og der løb saa meget Blod af ham, at de deri druknede hele Rimthussesłægten, paa Een nær, som slap derfra med sin Familie. Denne kalde Jetterne Bergelmer. Han med sin Kone besteg en Baad og reddede sig derved. Fra ham nedstammer den ny Rimthusseslægt, som dette Vers lyder:

Utallige Aar
før Jorden blev skabt,
da blev Bergelmer født,
Thrudgelmer var hans Fader,
og Aurgelmer hans Farfader *).

Da sagde Gangler: hvad udrettede da Bors Sønner, siden du anseer dem for Guder? Har svarede: Ikke er det Lidet at tale om. De tog den dræbte Ymer, bragte ham ud midt i Ginnungagap, og dannede af hans Krop Jorden, af hans Blod Hav og Søer, af hans Ben Bjerge, af hans Tænder Stene.

*) See Vafthrudnismal i den magnæanske Commissions Udgave af Edda Sæmundi S. 17. Sandvig 1ste Hæfte S. 118.

Jafnhar lagde til: Af Blodet som var udflødt af Saarene, gjorde de det uvejbare Verdenshav, hvori de befæstede Jorden, og som de lagde i en Kreds uden om samme. Tridie tilføjede: Af hans Hjerneskal dannede de Himlen, og oprejste den over Jorden med fire Kanter. Under hvert Hjørne satte de en Dverg, nemlig Østre, Vestre, Sydre, Nordre. Derpaa toge de de Gnister, som vare udkastede af Muspelheim, og satte dem paa Himlen baade oven og neden, for at oplyse Himmel og Jord. De gave ogsaa alle Lynstraaler Sted, nogle paa Himlen andre løse under Himlen, og bestemte deres Gang, hvorefter Dage og Aaretal beregnes. Saaledes fortælles i gamle Sagn:

Solen ej vidste,
hvor hun havde Sted.
Maanen ej vidste,
hvad for Kraft han ejede.
Stjernerne ej vidste,
hvor de havde Plads *).

Derpaa sagde Gangler: det er mærkelige Ting og det er en stor Bygning. Har blev ved: Jorden er kredsrund; udenom er det dybe Verdenshav. Langs ved Kysterne gave de Jetterne Plads, og imod deres Anfald gjorde de en Forskandsning indenfor rundtom

*) See Voluspa i Resens Udgave af 1673 Pag. 14. Sandvigs 1ste Hæfte S. 39 — 40.

Jorden. Til dette Anlæg betjente de sig af Ymers Öjnebryne. De kaldte den saaledes forskandsede Jord Midgard. Hjernen kastede de i Luften og gjorde Skyer af, eftersom her siges:

Af Kjød af Ymer
blev Jorden skabt.
af Blodet Søen,
af Benene Bjerge,
Skoven af hans Haar,
Himmel af Hovedskallen.
af Öjnebryne gjorde Guderne
Midgard for Menneskene;
af hans Hjerne
skabtes alle Skyer *).

Gangler spurgte: hvorfra kom Folkene som beboede Jorden? Har svarede som følger:

Fjerde Capitel.

Om Skabningens videre Fuldbringelse.

Norve hed en Jætte som boede i Jothunhejm. Han havde en Datter som hed Nat. Hun var sort

*) See Sandvigs Edda 1ste Hefte, S. 115 og 142. Edda Sæmundi Pag. 13 & 58.

og mørk, i Følge sin Herkomst. Hun blev første gift med en Mand som hed Naglfare. Deres Søn Audr. Siden blev hun gift med Onar. Hendes sidste Mand var Delling, af Asaslægten. Deres Søn var Dag, som var klar lys og skiøn efter sin fæderne Herkomst.

Alfader tog Nat og hendes Søn Dag og satte dem paa Himlen, og gav dem to Heste og to Karrer, at de dermed hver Døgn skulde fare Jorden rundt. Natten kiører foran med den Hest som kaldes Rimfaxe, og hver Morgen bedugger han Jorden med Skummen af sit Bidsel. Den Hest som Dag kiører med, heder Skinfaxe, og han med sin Manke oplyser hele Luften og Jorden *).

Da sagde Gangler: hvorledes styres Sölens og Maanens Gang? Har svarede: Mundilfare havde tvende Børn, der vare saa favre og skiönne at han kaldte sin Søn Maane, og sin Datter, som han giftede med en Mand Glanur, kaldte han Sol. Over denne Stolthed bleve Guderne fortørnede, tog begge disse Søskende, satte dem op paa Himlen, og lod Sol kiøre de Heste, der trak Solens Vogn, som Guderne havde af Muspelheims Gnister skabt til at oplyse Verden. Disse Heste hede Alsvidr og Arvakr. Under deres Bove

*) See Gräters nordische Blumen, S. 132.

satte Guderne Pustere til at afkjøle dem. **Maane** styrer Maanens Gang og raader for Ny og Næ. Han tog to Børn fra Jorden som hed Bil og Hvike, da de gik fra Brønden Byrger og bare paa deres Skuldre en Saa som heder Sægur, og Saastangen Simul. Vidfinr er disse Børns Fader. De følge bestandig Maanen som man kan see fra Jorden af *).

Da sagde **Gangler**: men Solen farer jo hurtig afsted som om hun var ræd? **Har** svarede: nær er Den som forfølger hende. **Gangler** sperger: hvem er det som volder hende denne Fortræd? **Har** svarer: det er to Ulve, den ene heder Skol, som følger bag efter, og som hun frygter vil opsluge hende. Den anden heder Hate Hrodvitnisson; han løber foran hende, og vil have Maanen fat; hvilket ogsaa omsider bliver Enden. Da svarede **Gangler**: af hvad Herkomst ere disse Ulve? **Har** sagde: Gyge (ɔ: et Qvindeuhyre) boer østen for Midgard i Skoven Jernvidr, hvor de Jetinder Jernvidier have deres Bopæl. Hun føder mange Sønner, som ere Jetter og alle i Ulveskikkelse. Derfra hine to Ulve. Der fortælles, at af

*) See **Edda Sæmundi Vafthrudnismal** Pag. 15—16, og **Grimnismal** Pag. 57, conf. **Sandvigs Edda** 1ste Hæfte S. 116 og 141. **Grundtvigs Asalære** i Minerva for Maj 1807 P. 180.

denne Slægt er en den mægtigste, som heder Maanegarmr. Denne mættes med alle døende Menneskers Liv. Han opsluger Maanen, og derved oversprænger Himlen og Luften med Blod. Deraf formørkes Solen, og Vindene bruse og suse hist og her, som det heder:

Østfor sad den Gamle
i Jernskoven;
og fødte der
Fenris Sønner.
En af dem alle
bliver værste
Maaneſluger
i Troldeham.

Med feige Mænds
Liv han mættes,
Med Blod Guders
Sal han smitter.
Sort bliver Solskin
om Sommeren efter;
al Vind bliver Storm *).

Da sporger Gangler: Hvor gaaer Vejen fra Himlen til Jorden? Har svarer leende: Nu sporger du uklogt! har du ikke hørt, at Guderne dannede en Bro fra Jorden til Himlen, som heder Bifrost. Den har du vist seet, og er det den som du kalder

*) Sandvigs Edda, 153.

Regnbue. Den har tre Farver, er meget stærk, og gjort med større Konst end andre Bygninger. Alligevel, hvor stærk den end er, gaaer den dog istykker, saasnart Muspels Sønner vil ride derover, og maa paa deres Heste svømme over store Floder. Da sagde Gangler: Ikke synes mig, at Guderne have bygget Broen trofast, dersom den gaaer istykker, da de dog havde formaaet det hvis de havde villet. Da svarede Har: Ikke fortjene Guderne nogen Dadel for denne Bygning. Bifrost er vist en god Bro; men Intet i Verden kan staae sig, naar Muspels Sønner fare i Orlog.

Femte Capitel.

Om Asernes første Idrætter.

Da sagde Gangler: Det var visselig et stort Værk, som Aserne tilendebragte, da de dannede Jorden og Himlen, bestemte Solens og Maanens Gang, og indrettede Afvexlingen af Nat og Dag; men hvorfra kom Menneskene som beboe Jorden? Har svarede: Da Bors Sønner gik ved Strandbredden, fandt de to Træer, tog dem op og skabte deraf Mennesker. Den første gav dem Aand og Liv, den anden Forstand

Nørlighed, den tredie Maal, Hørelse og Sjun. Manden kaldte de Ask og Qvinden Embla. Fra dem nedstammer Menneskeslægten, som blev given Opholdsted i Midgaard *).

Derpaa bygde de sig en Borg midt i Verden, som kaldes Asgaard. Der boede Guderne og deres Æt. Derfra udbredtes mange Tidender om deres Bedrifter baade paa Jorden og i Luften. Der i Byen er et Sted, Lidskjalf kaldet. Naar Odin sætter sig her i Højsædet, seer han ud over hele Verden, og skuer hvert Menneskes Idrætter. Hans Kone heder Frig, en Datter af Fjorgvin. Af deres Æt har den

*) Herom heder det i Voluspa efter Sandvigs Oversættelse, at tre Aser

funde paa Landet
lidet mægtende,
Ask og Embla
skjebneløse.
Aand de ej havde
Forstand ej heller;
Skjønhed, Tale,
Farve de mangled.
Aand gav Odin,
Forstand Hænir,
Skjønhed Lode,
og yndig Farve.

cfr. Resenii Voluspa S. 35-37. Thorlacii Antiqvitat. boreal Spec. III. p. 61. og Grundtvig i Minerva for 1807. Maj. S. 168-69.

Stamme, som vi kalde Aser, sin Oprindelse, som bygde Asgaard hin gamle. Det er Gude-Slægten; og af den Aarsag kaldes Odin Alfader, at han er alle Guders og Menneskers Fader.

Da sagde Gangler: Hvad tog Alfader sig for, da Asgaard var bygt? Har svarede: Iforstningen indsatte han paa en Plads midt i Byen som heder Idavølr Bestyrere til at afgjøre Folks-Skjebne og bestemme Indretningerne i Byen. Det var deres første Verk, at opføre en Bygning, hvor der var Sæder for dem alle Tolv, og desforuden et Hojsæde til Alfader. Det er den herligste Vaaning der er bygt paa Jorden, og baade uden og inden som det reneste Guld. Det Sted kalder man Gladshejm. Dernæst gjorde de en anden Bygning til Opholdsted for Gudinderne, som ogsaa er en meget saver Bolig, og kaldes den Vingolf. Derpaa anlagde de et Smedeverksted, gjorde sig Hammer, Tang, Ambolt, og siden dermed alt andet Verktøj. Siden forarbejdede de Metal, Sten og Træ, især en stor Mængde af det Metal, som kaldes Guld. Alt Boskab og Ridetøj havde de af Guld. Den Old kaldes Guldalderen, saalænge til den tabte sig ved nogle Qvinders Ankomst fra Jotunhejm*).

*) See Reseni Voluspa af 1673. Pag. 18-20. Sandvig iste Hæfte S. 40-41. Grundtvigs Asalære i Minerva for Maj 1807. S. 166.

Dernæst satte Guderne sig i deres Højsæde og raadsloge. De overtænkte, hvorledes Dvergene havde faaet Liv i Muldet nede i Jorden, ligesom Madbiker i Kjød. Dvergene vare først blevne frembragte og havde faaet Liv i Ymers Kjød og vare dengang Maddiker; men nu efter Gudernes Villie erholdt de Menneskeforstand, fik Menneskeskikkelse, og boe dog i Jorden og i Stene. Modsogner var den ypperste af dem, den næst efter var Durin. Saaledes heder det i Voluspa:

Da alle Guder til
Raadstol ginge,
de evig hellige
derom raadsloge,
hvad Gud der skulde
Dverge skabe.

Da Modsegner
er alle Dverges
Fyrste bleven;
Durin den anden.
Menneske-lige
Mange Dverge
Gjordes af Jorden.

Nyi og Nidi
Nordri og Sudri
Austri og Vestri
Althiofe, Dvalin. o. s. v. *)

*) See Resens Edda af 1673. S. 22-35. Sandvig S. 41-44.

Sjette Capitel.

Om det Mærkværdige i Himlen.

Da sagde Gangler: Hvor er Gudernes fornemste og helligste Sted? Har svarede: Det er ved Æsken Ygdrasil*). Der holde Guderne Dom hver Dag. Gangler sagde: Hvad berettes om det Sted? Jafnhar svarede: Det Æsketræ er det største og ypperste af alle Træer; dets Grene udbrede sig over hele Verden, og række op over Himlen. Trende Rødder har Træet, som strække sig vide om; den ene til Aserne, og den anden til Rimtusserne, der hvor forhen Ginnungagap var. Den tredie naaer ud over Niflhejm, og ved den er Hvergelmer, hvor Nidhøgr gnaver Roden nedenfra. Ved den anden Rod derimod, som vender til Rimtusserne, der er Mimers Brønd, hvori Visdom og Forstand er skjult. Brøndens Ejermand Mimer er fuld af Visdom, fordi han hver Morgen af Gjalderhornet drikker af Brønden. Engang kom Alfader derhen, og forlangede en Drik af Brønden, men naaede ikke sit Ønske, før han satte sit Øje i Pant. Saaledes heder det i Voluspa:

*) Den nyeste Forklaring over Betydningen af Ordet Ygdrasil haves i Thorlacii Aar 1801 udkomne *Antiquitat. boreal. Observat.* Specim. VII. pag. 184-85.

Alt veed jeg, Odin!
hvor dit Øie er.
I hin den klare
Mimers Kilde *).

Ved den tredie Rod af Æsketræet, som naaer til Himlen, er Urds Brønd; der have Guderne deres Tingsted. Hver Dag ride Aserne derhen over Bifrost, som ogsaa heder Asa-Broen. Dette er Navnene paa Asernes Heste: Slejpner er den bedste, den ejer Odin. Den har 8 Fødder. Den anden er Gladr. Den tredie Gyller. Den fjerde Glenr. Den 5te Skejdbrimer. Den 6te Silfrintop. Den 7de Siner. Den 8de Gjel. Den 9de Falhofner. Den 10de Guldtop. Den 11te Letfete. Balders Hest var bleven brændt med ham. Thor gaaer til Tinget tilfods og vader over følgende Floder:

Kormt og Ormt
og Vadsteder to
Dem skal Thor vade,
naar til Doms han gaaer
ved Æsken Ygdrasil.
thi Asabroen brænder,
de hellige Vande bruse op **).

*) Resens Voluspa Pag. 54. Sandvig S. 49. Jevnf. Heimskringla Schønings Udg. T. 1. p. 7.

**) See Grimnismal i Commissionens Edda Pag. 54. Sandvig S. 138.

Da spurgde Gangler: Gaaer der da Ild i Bifrost? Har svarer: Det Røde, du seer i Regnbuen, er en brændende Ild. Bjergriserne vilde bestige Himlen, dersom alle kunde komme over Bifrost naar de vilde.

Da sagde Gangler: Hvad mere mærkværdigt er der at fortælle om Asketræet? Har svarer: Der er meget at fortælle om. En Ørn sidder i Askens Grene, som veed mange Ting. Imellem hans Øjne sidder en Høg, der heder Vedrfølner. Et Egern som heder Ratatoske løber op og ned paa Træet, og søger at sætte Splid imellem Ørnen og Nidhøg. Fire Hjorte rende omkring i Asketræets Grene og bide Knopper. De hede saaledes: Dain, Dvalin, Dynæyr og Dyratror. I Hvergelmer hos Nidhøgr ere saa mange Slanger, at ingen Tunge kan udsige det, som det heder:

Ratatoskur
heder Egernet
som løbe skal
paa Asken Ygdrasil.
Ørnens Ord han skal ovenfra bære
og sige Nidhøgr forneden.

Hjorte ere fire
som paa Grenene gnave.
Flere Slanger ligge
under Asken Ygdrasil
end Nogen betænke kan.

Asken Ygdrasil
taaler Arbeide
mere end Mænd vide.
Hiort foroven gnaver,
Det paa Siden raadner,
Nedentil Nidhogr slider *).

Mange favre Steder gives i Himlen, som beskyttes ved et guddommeligt Værn. Saaledes staaer der en skjøn Bygning ved Brønden under Asketræet. Fra den udgaae de 3 Møer, som hede Urd, Verdande, og Skuld. Disse Møer bestemme alle Menneskers Levetid, og kaldes de Norner **). Der ere endnu flere Norner, nemlig de som indfinde sig ved hvert et Barns Fødsel for at beskjære det sin Levetid, og ere de af Gudeslægten, hvorimod andre af Alfeslægten, og det tredie Slags af Dvergeæten.

Da sagde Gangler: Raade Nornerne for Menneskenes Kaar, da uddele de dem grumme ulige. Somme leve i Flor og Herlighed, Andre smalt og usselt. Somme have et langt Liv, Andre et stakket. Har svarede: De Norner som ere blide og af god

*) See Grimnismal Pag. 55-56 i Commissionens Edda, og hos Sandvig 1ste Hæfte S. 139-40, og 2det Hæfte S. 189.

**) Resens Voluspa Pag. 41. Sandvig 1ste Hæfte Pag. 45. Grundtvigs Asalære i Minerva for Maj 1807. Pag. 183.

Herkomst, beskjære Lykke, og naar somme Mennesker geraade i Ulykke, da volde de onde Norner det*).

Endvidere fortælles, at de Norner som opholde sig ved Urds Brønd, tage hver Dag Vand af Brønden, og øse det, tilligemed Dyndet omkring Brønden, op paa Asken, paa det at dens Grene ikke skal raadne og gaae ud. Det Vand er saa helligt, at Alt det som kommer i Brønden, vorder saa hvidt som Hinden i en Æggeskal. Saaledes heder det:

Ask veed jeg staae, som
heder Ygdrasil,
løvfuld, skænkt med
hvide Vande.
Deraf kommer Duggen,
som i Dale falder**).

Den Dug som kommer deraf, kalder man Honninggregn, og det er Biernes Føde. Tvende Fugle fødes i Urds Brønd. De hede Svaner, og fra dem nedstammer denne Fugleart.

Da sagde Gangler: Store Tidender har du berettet derom; men hvilke flere mærkelige Steder findes i Himlen foruden det ved Urds Brønd? Har

*) Sammenl. Gräters Afhandling über die Nornen i hans Nordische Blumen S. 41-90. og Suhm om Odin S. 280-83.

**) Sandvigs Edda Pag. 45. Resenii af 1673. Pag. 39.

gav til Gjensvar: Der ere mange ypperlige Boliger; iblandt andre Alfhejm, som er de lyse Alfers Opholdssted; men Mørk-Alferne boe nede i Jorden, og ligne ikke hine hverken i Udseende og endnu mindre i deres Foretagender. Lysalferne ere blankere end Solen at see til, Mørkalferne derimod sortere end Beg.

Et andet Sted der heder Brejdablik, og dette er det allerskjønneste. Der er ogsaa en Sal som heder Glitnir, hvis Vægge og samtlige Værelser ere af røden Guld og Taget af Sølv.

End videre en Bolig heder Himinbjorg, som staaer ved Himlens Ende, der hvor Broen Bifrost er forbunden med Himlen.

End ydermere en stor Bolig, Valaskjalv kaldet, som tilhører Odin. Den dannede og tækkede Guderne med det skjære Sølv. I den Sal er det Højsæde som kaldes Lidskjalf, hvorfra Alfader seer ud over den hele Verden. Paa den sydlige Verdens Ende er et Pallads, det skjønneste af alle og klarere end Solen. Dets Navn er Gimle. Det skal staae, naar baade Himmel og Jord tilintetgjøres. Det Pallads beboe gode og retskafne Mennesker i al Evigheds Evighed. Saaledes heder det i Voluspa:

Sal veed jeg stande,
smuk som Solen,
med Guld tækket,

udi Gimle.
Der skulle gode
Mennesker boe,
og i al Evighed
alt Godt nyde *).

Da sagde Gangler: Hvo bevarer dette Pallads, naar Surturs Lue opbrænder Himmel og Jord? Har svarede: Man beretter, at der er en anden Himmel sønden og ovenfor denne; den heder Aundlang. Den tredie, som er igjen ovenfor den, heder Vidblain, og i den Himmel troe vi, dette Pallads er, ligesom og at Lys-Alferne allene beboe disse Egne.

Syvende Capitel.

Fortegnelse paa Aserne.

Gangler spørger: Hvilke ere de Aser, Menneskene bør vise guddommelig Dyrkelse? Har gav ham det Svar: Tolv ere de guddommelige Aser. Jafnhar sagde: Ikke ere Asynierne mindre ophøjede, og ikke er deres Magt mindre. Derhos erindrede Tridie: Odin er den ypperste og ældste af Aserne. Han her-

*) Resen Pag. 101. Sandvig S. 61.

ſker over alle Ting, men de andre Guder, hver ſom de ere mægtige til, tjene ham ſom Børn en Fader. Hans Kone er Frig, og kjender hun Menneſkenes Skjebne, uagtet hun ingen aabenbarer det, ſom man fortæller, at Odin ſelv ſagde til den Aſe Loke:

> Gal er du, Loke!
> at du ſaa opregner
> deres Skambedrifter.
> Jeg troer viſt, at Frig
> veed Hvers Skjebne,
> ſkjønt hun det ei ſiger*).

Odin heder Alfader, fordi han er alle Gudernes Fader; og Valfader, fordi alle de ſom falde paa Valpladſen høre ham til. De faae Plads i Valhal og Vingolf, og føre de Navn af Ejnheriar. Han heder ogſaa Hangagud**), Haptagud, og Farma-Gud; og han kaldte ſig endnu med flere Navne, da han kom til Kong Gejrrød, ſigende:

> Jeg heder Grimnr,
> jeg heder Gangleri,

*) Saguel i Edda Sæmundi i Ægisdrecka Pag. 162. ſom hos Sandvig pag. 168 tillægges denne Replik Freya iſtedenfor her Odin.

**) Grunden til Benævnelſen Hænge-Gud anfører Snorro i Heimskringla 1 Tome i Schönings Udgave S. 11.

Herjau, Hjalmberi,
Thekkur og Thridi o. s. v.*).

Da sagde Gangler: Det er en grumme Hoben Navne, I har givet ham, og det er vist og sandt, at det maa være en saare klog Mand, der veed rede til hvad Hændelser der er Aarsag til ethver af disse Navne. Har svarede: Rigtig nok hører der Klogskab til nøjagtigen at udvikle og forklare det; men dette er dog, snart at sige, Anledningen til de fleste Navne, at de forskjellige Folkeslægter i Verden synes at burde indrette hans Navn hver efter sit Sprog, for at kunne paakalde og tilbede ham hver i sit Tungemaal. Andre Anledninger til disse Navngivelser maa søges i hans Rejser, som omtales i gamle Sagn, og du kan ikke gjøre Fordring paa at kaldes en vis Mand, hvis du ikke veed at fortælle om disse mærkelige Bedrifter.

Da sagde Gangler: Hvad er Navnene paa de andre Aser, eller hvad Stort har de udrettet? Har svarede: Thor er den fornemste. Han heder Asa-Thor eller Auku-Thor. Han er den stærkeste af alle Guder og Mennesker. Han behersker det Rige, som heder Trudvanger. Hans Pallads heder Bilskirner. Deri

*) Det er i alt 48, for os nu meest betydningsløse, Navne, som opregnes i Grimnismal i Sæmundi Edda Pag. 61-63, og hos Sandvig S. 144-45. Jevnf. Suhm Om Odin S. 13. o. f.

er 540 Sale, og er det den største Bygning, Folk veed af at sige. Saaledes heder det i Grimnismal:

Fem hundred Gulve
og end fyrretyve
troer jeg i Bilskirnir være.
Blandt de Huse,
som jeg veed bygde,
troer jeg min Søns det største *).

Thor har 2 Bukke ved Navn Tangniostr og Tangrisner, og en Vogn, han ager i. Bukkene trække Vognen, derfor kaldes han Auka-Thor. Han ejer også 3 Kostbarheder, som ere Hammeren Mjølner, den Rimtusser og Bjergriser kjende, naar den hæves, og det er ikke at undres over, thi dermed har han sønderknust mangt et Hoved paa deres Fædre og Frender. Den anden Kostbarhed, han har, er Megingjarder. Naar han spender den om sig, bliver han dobbelt saa stærk. Det tredie Klenodie, som er saa saare vigtigt, er Jernhandskerne, dem han ikke kan undvære til at tage paa Mjølners Skafte med. Ingen er saa vis, at han kan opregne alle Thors Bedrifter. Jeg kan fortælle dig saa mange, at Dagen ikke vilde forslaae til at faae sagt Alt hvad jeg veed.

Derpaa sagde Gangler: Sig mig nu noget om Odins øvrige Sønner. Har gav til Gjensvar:

*) See Edda Sæmundi Pag. 51-52.

Hans anden Søn er Balder den gode, han er særdeles elskværdig, og han har Lov hos Alle. Han er saa faver og dejlig, at det lyser af ham, og der er en Urt der lignes med Balders Øjnebryne, og den er den skjønneste af alle Urter*), hvoraf du kan slutte dig til hans dejlige Haar og Udseende. Han er den mildeste, viseste og meest veltalende Aſe, og har han den Egenskab, at hans Domme ere urokkelige**). Han beboer det Sted i Himlen som heder Brejdablik, og der taales intet urent, saaledes som Verset lyder:

Brejdablik heder den syvende (neml. Himmelborg)
og der Balder haver
sig opbygget Sale
i det Landskab,
hvor jeg ligge veed
færste Troldstave***).

*) Ifølge Olavius er det Kamilleblomster, som i Island, hvor den groer større end i Danmark, heder Balders-Braa. Braa heder nemlig i det gamle Sprog Øjnebrynene.

**) Ved dette Sted er to, hinanden modstridige, Læsemaader; de to Codices, regius og upsaliensis, læse *halldaz*; den wormske Codex, som er bleven fulgt i Oversættelsen, læser *hallaz*. cfr. Suhm om Odin Pag. 193.

***) Disse Troldstave tilhøre Sandvig. See hans Oversættelse af Sæmunds Edda S. 133. Den magnæanske Commissions Udgave af Edda Sæ-

Den tredie Ase, heder Njörd. Han boer paa Noatun. Han raader for Vindens Gang og stiller Hav og Ild. Ham paakalder man paa Soen og ved Fiskerie. Han er saa rig og formuende, at han kan give Rigdom og Overflod til hvem der anraabe ham derom. Njord er ikke af Asernes Slægt *). Han blev opfødt i Vanahejm, men ifølge et Forlig gave Vanerne Guderne ham til Gidsel, hvorimod de fik En ved Navn Hœnir istedet. Njords Hustru heder Skade, en Datter af Jætten Thjasse. Hun vilde boe der hvor hendes Fader boede, nemlig paa Fjeldene i Trymheim. Njord derimod vilde opholde sig i Nærheden af Soen. De bleve derfor enige om, at de skulde være 9 Nætter i Thrymheim og 3 i Noatun. Men da Njord kom fra Fjeldet tilbage til Noatun, qvad han følgende:

Kjed er jeg af Bjergene,
kun kort var mit Ophold der,
ikkun Nætter ni.

mundi oversætter det pag. 45 ved *immanitates*. Olavius har "atrocia mala" henviisende forresten til "Feiknstofum" i *Solarliod* Stroph. 60. conf. Suhm om Odin Pag. 196.

*) See Vafthrudnismal i Edda Sæmundi Pag. 22-23. og Grundtvigs Asalære i Minerva for Maj 1807. Pag. 181.

Ulvenes Tuden
synes mig meget led
imod Svaners Sang.

Skade derimod sang:

Ikke kunde jeg sove
ved Soens Bred
for Fuglenes Larm.
Mig vækker hver Morgen
Strandmogernes Skrig*).

Da drog Skade op paa Fjeldet, og boede i Thrymheim. Hun løber ofte paa Skier med sin Bue efter Dyr. Saaledes lyder Sagnet:

Thrymhejmur heder den sjette (Himmelborg)
her Thjasse boede,
hin den stærke Jette.
Nu beboer Skade,
Guders rene Brud,
sin Faders gamle Tofter**).

Njord i Noatun avlede siden efter to Børn, Freyr og Freya. De vare smukke og anseelige. Freyr er

*) Disse tvende Qvad af Njord og Skade har Saxo ogsaa kjendt, men han lægger dem i Munden paa Kong Hading og hans Dronning. See *Saxo Grammaticus* af Stephanii Udgave Pag. 17-18.

**) Af Grimnismal i Edda Sæmundi Pag. 44. Sandvig Pag. 132. cfr. Snorre Sturlesens Heimskringla Schønings Udgave Tom. 1. S. 13-14.

den fortreffeligste af Aserne. Han raader for Regn og Solskin samt Jordens Afgrøde. Ham maa man anraabe om god Tid og Fred. Han uddeler ogsaa Velstand til Menneskene.

Freya er den herligste af Asynierne. Hun har en Bolig i Himlen, som heder Folkvang, og naar hun rider i Strid, da tilhører Halvparten af de Faldne hende, den anden halve Part Odin, som det heder:

Folkvang er den niende (Borg)
Der Freja sætter
Bænke i sin Sal.
Valen halv
vælger hun hver Dag;
den halve Odin har *).

Hendes Sal Sesrumner er stor og skjøn. Naar hun tager ud, kjører hun med to Katte for sin Vogn.

*) Af Grimnismal i Commissionens Udgave af Edda Sæmundi Pag. 46. Sandvig S. 133. Imod den Mythe, at Halvdelen af de Faldne i Slag komme til Freias Bolig gjør Gräter Indvending i Nordische Blumen Pag. 329—30, og har den Hypothes, at Freia muligen kunde være forvexlet med Frig som er Jordens Symbol, og at Meningen var, at en Del af de Omkomne, nemlig Legemet, hørte Jorden til, og den anden halve Del, Sjælen nemlig, tilhørte Odin eller Solen. Men denne Conjectur synes dog vel dristig, saa megen Vægt end en Mening bor have, der kommer fra denne dybe Granfker i den nordiske Mythologie.

Hun er dem bevaagen, som paakalde hende. Af hendes Navn har den Hæderstitel sin Oprindelse, at fornemme Koner kaldes Fruer *). Hun finder megen Behag i Sang, og hende er det godt at bede til i Elskovs-Anliggender.

Da sagde Gangler: Disse Aser synes mig ere meget anseelige, og det er ingen Under, at I besidde en stor Magt, siden I veed saa godt Besked om Guderne og veed hvem man skal tilbede i ethvert Tilfælde. Men hvilke flere Guder ere der vel? Har svarede: Der er endnu en Ase, som heder Tyr. Han er meget djerv og modig. Han raader for Sejren i Krig, hvorover Krigsmænd bør paakalde ham. Det er et Ordsprog, den som overgaaer Andre i Myndighed og aldrig flyer, at han er saa tapper som Tyr. Han er og saa vis, at man plejer at sige om en særdeles klog Mand: han er saa vis som Tyr. Men ikke er han anseet for at bidrage til Forligelsesmaal mellem Folk. Et Exempel paa hans Djervhed er det, at dengang Aserne overtalede Fenris-Ulv til at lade sig binde med Baandet Gleipner, troede han ikke, de vilde løse ham igjen, før Tyr til Forsikkring stak sin Haand i hans Mund. Da nu Aserne siden ikke vilde løse Fenris-Ulven, bed

*) Conf. *Snorros Heimskringla* Tom. I. Cap. XIII, pag. 16, editio *Schöningii.*

den Haanden af paa det Sted som nu heder Ulv-Leddet *). Fra den Tid af er Tyr eenhændet.

Braga heder en anden af Aserne. Han er berømt for Visdom og Veltalenhed. Han er en Mester i Digtekonsten. Efter ham kaldes Poesie Bragur, og de som udmærke sig fremfor Andre i Veltalenhed, kaldes Bragurmænd. Hans Hustru heder Idun. Hun gjemmer i en Æske de Æble, som Guderne spise af, naar de begynde at ældnes, og blive de da alle unge igjen; hvilket saaledes varer ved indtil Ragnarok.

Da sagde Gangler: da tykkes det mig, det maa ligge Guderne meget Magt paa, at Idun gjemmer Æblene vel og omhyggelig. Da svarede Har med et Smil: Ja nær havde det eengang gaaet galt, som jeg gjerne kunde fortælle dig mere om **); men hør nu først Navnene paa flere Guder.

Hejmdal heder En. Han kaldes ogsaa hin hvide As. Han er stor og hellig, og født til Verden af 9

*) Olavius er i sin Commentar over Edda ikke tilfreds med dette Ord Ulflidr, men vil at det burde hede Ulnlidr af Uln ell. Oln, contracte af Alen, som er tilovers i det danske Al-bue. Saa at en urigtig Udtale af Ordet skulde have givet Eddas Samler Anledning til denne Fiction.

**) Dette bliver fortalt her neden under i den Mythe om Iduns Bortforelse.

Moer, som vare Søstre. Han heder og Hallinskide og Gullintanne, fordi hans Tænder vare af Guld. Hans Hest heder Guldtop. Han boer paa Himminbjerg ved Bifrost. Han er som Gudernes Vægter, og boer han ved Himlens Ende, for at vogte Broen for Bjergriserne. Han behøver mindre Søvn end en Fugl; seer saa godt om Natten som om Dagen, nemlig hundrede Mile vidt. Han kan høre Græs groe og Uld voxe, følgelig ogsaa det som giver en stærkere Lyd. Han har en Basune, som heder Gjallarhorn, og blæser han deri, kan det høres i alle Verdener *). Herom heder det:

Himinbjorg er den ottende (Borg)
hvor man siger, Heimdal
Freden styrer.
Der drikker Guders Vægter
i rolig Bopæl
glad den kostbare Miod **).

Og i Hejmdals-Sang siger han selv:

*) Den Bemærkning Resens Edda her har, at "et Hoved kaldes Heimdals Sværd, fordi han blev dræbt med et Sværd" er her udeladt, da Tillægget at han blev dræbt med et Sværd hverken findes i Codex regius eller Wormianus, og ei heller, saavidt man af Göransons Udgave kan slutte sig til, i den upsalske.

**) Edda Sæmundi. Grimnismal. Pag. 45.

Jeg er ni Mødres Søn,
baaren af ni Søstre *).

Hoder heder en af Aserne, som er blind, men overmaade stærk, og maatte Guderne nok ønske, at

*) Denne her paaberaabte Heimdals-galdr eller Heimdals Qvad finde vi ingensteds videre Spor til. Men Sagen selv forekommer i Hyndlu-liod i Edda Sæmund i Pag. 337—38. og alle Mødrene, som vare Jettejomfruer (Jötnameyiar), opregnes ved Navn. Ved disse 9 Jomfrusøstre har Gunnar Poulsen forrestet i Glossariet bag i Edda Sæmundi og Olavius i sin haandskrevne Bearbejdelse af Edda Snorronis tænkt paa de 9 eddiske Verdener som vare 1) Muspelheim (mundus empyreus) 2) Alfheim (mundus spirituum lucidorum) 3) Godheim (mundus Divorum) 4) Vanaheim (mundus creaturarum intelligentium adhuc perficiendarum) 5) Vindheim (mundus ventorum) 6) Manheim (mundus hominum) 7) Jotunheim (mundus gigantum) 8) Myrkheim (mundus tenebricosus; 9) Niflheim (mundus lividus, sive lethalis, atræ mortis). Saaledes havde vore Forfædre ogsaa 9 Himle. Suhm i Bogen om Odin S. 207 mener, at Heimdal var den Geist der stod for Regnbuen, og at hans 9 Mødre skulde betegne 9 Farver i Regnbuen, hvilken Mening Grundtvig i sine Anmærkninger over Ølenslægers Balder i Minerva 1807 forkaster. Gunnar Poulsen mener, at ved Heimdal forstaaes Dagen. Forresten er i flere Mythologier Nitallet et helligt Tal. (Jævnf. *Lundii Notæ in Leges Westrogoth, pag. 104*).

de ikke behøvede at mindes ham, da hans Gjerninger kun alt for længe vil bevares i Hukommelsen *).

Vidar heder og hin tause As, som har en meget tyk Sko **), og er den stærkeste næst efter Thor. Af ham har Guderne megen Hjelp i alle farlige Begivenheder.

Ali eller Vali er en Søn af Odin og Rind. Han er tapper i Strid, og en god Skytte.

Uller er en Søn af Sif, og Stivsøn af Thor. Han er en god Bueskytte, og løber saa hurtig paa Skier, at Ingen kan kappes med ham. Han er smuk af Udseende, og krigersk i Dragt og Lader. Ham er det godt at paakalde i Tvekamp.

Forsete er en Søn af Balder og Nanna Nefs Datter. Han ejer den Bolig i Himlen som heder Glitner. Alle som tye til ham med vanskelige Sager, gaae altid forligte fra ham. Guder og Mennesker kjende ingen bedre Domstol. Saaledes heder det i Sangen:

Glitnir er den tiende.
Den af Guld er opbygt

*) Nemlig fordi han, som siden fortælles, dræbte Balder.

**) Denne Sko bliver nedenfor omtalt i Anledning af Vidars Kamp med Fenrisulven i Ragnarok ɔ: Gudernes Tusmørke eller Verdens Undergang.

og med Sølv tækket.
Men den Forsete
allenstund beboer,
og jævner alle Sager *).

Ottende Capitel.

Om Loke og hans Afkom.

Endnu er der En som regnes iblandt Aserne, men som Andre kalde Asernes Bagvasker og Fortaler, samt en Skjændsel for Guder og Mennesker. Hans Navn er Loke eller Lopt, hans Fader er Jetten Farbote, men Moderen hed Laufey eller Nal. Hans Brødre Bileistr og Hel-blinde. Loke er smuk af Udseende, men ond af Tænkemaade, og meget lunefuld. Han udmærker sig for Andre ved List og Snedighed. Han bragde Aserne ofte i slem Forlegenhed, og ofte hjalp han dem igjen med sin Underfundighed **). Hans

*) Edda Sæmundi Pag. 46.

**) Loke angaaende kan læses saavel i Suhm om Odin S. 214 — 17 som i *Thorlacii Antiquitat. boreal. Observat:* Specimen VII. pag. 42 — 52.

Kone kaldes Sygin, deres Søn Nare eller Narve. Loke havde endnu flere Børn. Han avlede nemlig med Angerbode, en Jetteqvinde fra Jotunheim, 3 Børn: Fenris Ulven, Jormungand, det er Midgardsslangen, og den tredie Hel.

Da Guderne vidste, at disse 3 Søskende bleve opfødte i Jotunhejm, og kjendte Spaadommene, at de vilde blive dem til megen Ulykke, saasom de havde kun lidet godt at vente af dem paa mødrene Side og endnu værre paa fædrene, saa sendte Alfader Guderne hen efter Børnene. Da de kom til Loke, kastede han Slangen ud i Havet som omgiver alle Lande. Der voxer den saa meget, at den omslynger hele Jorden og bider i sin Hale. Hel kastede han i Niflhejm, og gav hende Raadighed over den 9de Verden *), at hun skulde anvise dem Plads, som bleve sendte til hende, nemlig Saadanne som døe af Sygdom og Ælde. Hun har der en Bolig af vidt Begreb, og er Hegnet derom overmaade højt med store Stakitporte. Elvidner heder hendes Sal, Hunger hendes Bord, Sult hendes Kniv, hendes Træl og Terne Langsomggaaende,

*) I Originalen staaer over ni Verdener "gaf henni Valld yfir nin heimum," men da hendes Rige var Nifiheim, som er den niende Verden (see her foran S. 37.) synes det rimeligst at indskrænke hendes Herredømme dertil.

hendes Dørtærskel faldvoldende Svig, hendes Seng langvarig Sot, hendes Ønsker bleggjørende Forbandelse. Halvparten af hende er blaa, og den halve Part har menneskelig Farve, saa hun er kjendelig nok, og seer hun meget bister og forfærdelig ud.

Ulven opfødte Aserne hjemme, og Tyr var den eneste der havde Dristighed til at give den Mad. Da Guderne saae, hvor meget den voxte hver Dag, og alle Spaadomme sagde, at den var bestemt til at blive deres Ulykke, fattede de den Beslutning, at de gjorde en meget stærk Lænke, som de kaldte Leding, og bar den til Ulven, at den kunde prøve sin Styrke derpaa. Ulven, som tyktes at den ikke vilde være ham for stærk, lod dem gjøre dermed, hvad de vilde. Aldrig saa snart strakde han sig ud, før Lænken brast, og han blev løs. Derpaa gjorde Aserne en anden Lænke, som var engang saa stærk, og hed Drome. Denne skulde Ulven ogsaa prøve, og foreſtillede de ham, at han vilde blive navnkundig af sin Styrke, hvis saa stærk et Baand ikke kunde holde ham. Ulven mærkede vel, at denne Lænke var overmaade stærk, men tillige, at hans Kræfter vare tagne til siden den Tid han sønderſled det Baand Leding. Han betænkte tillige, at han maatte udsætte sig for nogen Fare, om han vilde blive berømt. Han lod dem da lægge Lænken paa sig. Da Aserne vare færdige dermed, rystede Ulven sig, og

slængde Lænken mod Jorden, saa at Stumperne fløi lang bort. Saaledes brød han sig løs af Drome.

Aserne bleve nu bange, at de ikke skulde faae ham bunden igjen. De sendte da Skirner, Freys Sendebud, til nogle Dverge i Svartalfheim og lod forfærdige den Lænke Gleipner. Den var gjort af 6 Slags Materie: af Kattetrinenes Lyd, Qvindens Skiæg, Bjergets Rødder, Bjørnens Sener, Fiskens Aande, og Fuglens Spyt. Har du end ikke vidst dette før, da kan du strax slutte deraf, at det er sandt, og at intet er løjet deri, da du dog vel har seet, at Qvinder har ingen Skjæg, og veed at Kattenes Trin ikke kan høres, og at Bjergene ingen Rødder har. Da sagde Gangler: hvorban var det Baand beskaffen? Han svarede: jo, det skal jeg snart sige dig. Det var jævnt og blødt som et Silkebaand; hvor stærkt og trofast det var, skal du strax faae at høre. Da Baandet blev bragt til Aserne, takkede de deres Sendebud for vel udrettet Ærende, derpaa droge de ud paa Holmen Lyngve i Søen Amsvartner, og havde Ulven med sig. De viste ham Silkebaandet, og spurgde, om han kunde slide det itu, da det var noget stærkere, end som det lod til af Tykkelsen at slutte. De slyede det den ene til den anden, og prøvede paa at rive det itu, men forgjæves. Dog, sagde de, kunde Ulven vistnok let faae det sønder. Ulven svarede: denne

Traad synes mig jeg ikke kan faae nogen Hæder af at- rive istykker, saa fin som den er. Men da det kan være skeet med nogen Underfundighed og Svig, at det seer saa lille ud, kommer dette Baand ikke paa mine Fødder. Da sagde Aserne, at han let maatte kunne faae et Silkebaand over, siden han tilforn havde sønderbrudt stærke Jernlænker; og lagde dertil: faaer du det end end ikke itu, har du dog intet at befrygte af Guderne, men vi ville strax gjøre dig løs. Ulven svarede: binder I mig saa fast, at jeg ikke kan løse mig selv igjen, da begriber jeg nok, at jeg seent kan vente at blive løst af Eder, hvorfor jeg slet ikke skjøtter om at lade dette Baand lægge paa mig; men paa det I ikke skal beskylde mig for Mangel paa Mod, da lægge En af Eder sin Haand ind i min Mund til Pant paa, at det gaaer til uden Svig. Den ene Ase saae til den anden, de syntes at det var to slemme Kaar, og Ingen af dem vilde frem med sin Haand. Omsider rakte Tyr sin højre Haand frem, og lagde den i Ulvens Gab. Som Ulven nu begyndte at sprelle, surredes Baandet haardere, og jo mere han brød paa, des fastere sad det. Da loe Alle, undtagen Tyr: han mistede sin Haand.

Da Aserne saae, at Ulven var bunden tilgavns, tog de Enden af Lænken, og drog den igjennem en stor Klippe, som heder Gjøl, og fæstede denne Klippe

dybt nede i Jorden. Saa toge de et andet Fieldstykke, ved Navn Tvite, hvormed de skiod den endnu længere ned i Jorden, for at faae den saa meget des fastere. Ulven gabede forskrækkelig, tog galt afsted, og vilde bide dem, men de stak ham et Sværd i Munden, saa at Hæftet stod i den nederste Kiæft, Odden i den øverste. Han tuder forfærdelig, og Froden som flaaer ud af hans Mund, bliver til en Flod, som heder Von. Der bliver han liggende indtil Ragnarok.

Da sagde Gangler: Det var nogle grumme fæle Børn, Loke havde, og vare alle disse Sødskende ikke af ringe Betydenhed. Men hvorfor dræbte Aserne ikke Ulven, naar de dog har Ondt at vente af ham? Har svarede: saa megen Agtelse har Guderne for deres hellige Steder, at de ikke vilde besmitte dem med Ulvens Blod, uagtet Spaadommene sagde, at han vilde vorde Odins Bane.

Niende Capitel.

Om Asynierne.

Gangler spurgde: hvem ere Asynierne? og Har svarede: Frig er den øverste. Hun ejer den overmaade skiønne Sal Fensaler. Den anden heder Saga,

som beboer Søkvabæk. Eir, den beste Læge. Gefion, hun er Mø, og hende tilhøre de som døe ugifte. Fylla, hun er ogsaa Mø, gaaer med uslaget Haar, og har et Guldbaand om Hovedet. Hun bærer Frigs Æske *), pysser hendes Fodtøj, og er delagtig i hendes lønlige Raad. Freya, er den fornemste næst efter Frig. Hun er gift med en Mand, som heder Odr. Deres Datter, Hnos, er saa faver, at hvad der er smukt og kostbart, efter hende faaer Navn af Hnos **). Odr drog langvejs bort. Freya græder over hans Fraværelse, og ere hendes Taarer røde som Guld. Freya har mange Navne, fordi hun forandrede sit Navn efter de forskiellige Folkeslag hun kom til paa sin Reise, da hun ledte efter Odr. Hun heder Mardol, Horn, Gefn, Syr, og Vanadis. Hun eiede Smykket Brising. Sjofn, formaaer at vende Menneskenes Sind til Kjærlighed, saavel Mandfolks som Qvindfolks, og efter hendes Navn er det at Elskov kaldes Siosne. Lofn, er mild og from imod dem der anraabe hende, og hun har af Alfader eller Frig Tilladelse til at for-

*) Hun heder derfor Frigges Æskemø "Eskimey" i Edda Sæmundi Pag. 58. conf. Sandvigs Edda 2det Hæfte S. 186.

**) Dette staaer omtrent paa samme Maade hos Snorro Sturlesen i Heimskringla Tom. 1, S. 16, Schønings Udgave.

binde Mænd og Qvinder med hinanden, hvilkesomhelst Hindringer og Vanskeligheder der kunde være ivejen. Af hendes Navn kommer Ordet Lov, forbi hun loves og roses meget af Menneskene. Var eller Vør *) hører de Eder og Forpligtelser, som begge Kjøn indgaae med hinanden, og straffer dem som bryde Tro og Love. Hun er vis, og spørger om Alt, saa at Intet kan skjules for hende. Syn, er Dørvogterske i Palladset, og holder Dørren lukt for dem som ikke maa komme ind. Ved Tingene passer hun paa naar Nogen ved Usandhed vil fordreje sin Sag. Hlyn, er sat til at bevogte de Mennesker, som Frig vil redde fra Fare. Snotra, er klog og zirlig af Lader. Gna, sendes af Frig i hendes Ærinder mangehaande Steder hen, og rider da paa en Hest, Hofvarpner kaldet, der farer ligesaa godt igjennem Luften som paa Havet. Det var engang hun red, at nogle Vaner saae hende fare i Luften. Da sagde En af dem:

Hvad er det som flyver?
Hvad er det som farer?
Hvad er det i Luften færdes?

*) Resens to Gudinder Var og Vør ere upaatvilelig een og den samme; en Conjectur som bestyrkes derved, at i Göransons Edda S. 55 staaer kun eet Navn neml. Vaur. conf. Suhm om Odin S. 270 Linea 16.

Hun svarede:

> Ikke ieg flyver,
> om jeg end farer
> og i Luften færdes
> paa min Hest Hofvarpner.

Sol og Bil, som der ovenfor (S. 13 — 14) er talt om, regnes ogsaa blandt Asynierne, ligesom ogsaa Thors Moder Jord, og Vales Moder Rind.

Der ere endnu i Valhal andre Møer som skulle opvarte, bære Drikke frem, passe paa Bordtøiet og Bægerne. De opregnes saaledes i Grimnismal:

> Hrist og Mist
> Skeggiauld og Skaugul ꝛc.
> vil ieg, mig skulle Horn bære,
> de skjænke Einheriar Mjød *).

Disse hede Valkyrier **). Dem sender Odin til hvert et Feltslag. De vælge dem der skal falde, og de raade for Seiren. Gudr, Rota, og den yngste Norne, som heder Skuld, er dem som altid ride for at bestyre Kampen, og at bestemme hvem der skal blive paa Valpladsen.

*) Edda Sæmundi Pag. 57. Sandvig S. 141.

**) Om Valkyrierne handle Suhm i Bogen Om Odin S. 283 o. f. Gräter i nordische Blumen S. 252 o. f. Thorlacius i *Antiqvitat. Boreal. Observat.* Specimen I. pag. 49.

Tillæg til det niende Capitel.

Om Asynien Gerde og Skirners Rejse.

Der var en Mand hed Gymer; hvis Kone var Aurboda, af Bjergriseslægten. Deres Datter var Gerde, den smukkeste af alle Qvinder. En Dag da Freyr gik hen i Lidskjalv og saae ud over hele Verden, fik han i Norden Øje paa en By, hvori der var en stor og smuk Gaard. Et Fruentimmer gik derhen, og da hun løftede Hænderne for at lukke Dørren op, da gav baade Luft og Vand Gjenskin af dem, og hele Verden blev oplyst deraf. Den Straf fik Freyr for sin Stolthed, at sætte sig i Odins Højsæde, at han gik bort med Hjertet fuldt af brændende Elskov. Da han kom hjem, mælte han ikke, sov ikke, drak ikke, og Ingen vovede at tale til ham. Njord lod da Skirner, hans Tjener, kalde, bad ham gaae til sin Herre, og spørge ham, hvem han var saa vred paa, siden han ikke vilde tale med Folk. Skirner sagde, han skulde gaae, men var dog ikke meget derfor, da det var at vente, han vilde faae et slemt Svar. Da han kom til Freyr, og spurgde ham, hvorfor han var saa bedrøvet, at han ikke vilde tale, svarede denne, at han havde seet et kjønt Qvindfolk, i hvem han var bleven saa indtaget, at han ikke kunde leve, hvis han ikke fik hende

i sin Vold. Du skal, lagde han til, strax drage hen og bejle til hende paa mine Vegne, og føre hende med dig herhid, enten det er hendes Fader med eller imod. Din Umage skal nok blive belønnet. Skirner svarede, at han vilde røgte dette Ærende, men paa Vilkaar at Frejr skulde flye ham sit Sværd, der var saa kunstigt, at det dræbte af sig selv. Frejr sagde, at det skulde ikke komme derpaa an, og gav ham Sværdet. Skirner tog afsted, bejlede til hende, og fik det Løfte af hende, at hun ni Nætter derefter skulde møde i Varey, og der holde Bryllup med Frejr. Da Skirner kom og berettede Udfaldet, da qvad Frejr:

Lang er Nat,
længre er to;
hvor kan jeg tre udholde?
Tit mig kortere
tyktes en Maaned
en halv slig længselsfuld Nat *).

Her har vi Aarsagen, hvorfor Frejr var vaabenløs, da han slogs med Bele, og dræbte ham med et Hjortehorn. Da erindrede Gangler, at det var et stort Under, at en Høvding som Frejr vilde give saa-

*) Den poetiske Bearbejdelse af dette Æmne staaer i Edda Sæmundi Pag. 69 — 88. Sandvigs 2det Hæfte S. 1—14. Gräter nordische Blumen S. 234—51. Jævnf. Minerva for Maj og Sept. 1806.

D

dan et Sværd bort uden at have Mage dertil. Det var ham da ogsaa Skade nok, da han kjæmpede med Bele. Har svarede: den Ulykke var endda ikke saa stor for Beles Skyld, ham kunde Frejr have dræbt med sin Haand; men han vil komme værre deran, fordi han savner Sværdet, naar Muspels Sønner komme at stride.

Tiende Capitel.

Hvorledes det gaaer til i Valhal.

Gangler blev ved: Du siger, at alle de som fra Verdens Skabelse ere faldne i Strid ere komme til Valhal til Odin. Hvad haver han at give dem at leve af; thi der maa vistnok være en stor Forsamling. Har svarer: Du har ret, en stor Mængde er der, og langt flere vil der endnu komme; og alligevel er der ikke for mange, naar (Fenris) Ulven kommer. — Aldrig forresten kommer der saa Mange til Valhal, at de jo faae Flæsk nok af den Galt som heder Sehrimner. Han bliver soden hver Dag, og er hel igjen om Aftenen. Det Spørgsmaal, du her gjorde, er der forresten ubentvil kun Faa saa kloge, at de kunde besvare rigtig.

Kokken heder Andhrimner, og Kiedelen Eldhrimner, som det heder:

Andhrimner
lader i Eldhrimner
Sæhrimner koge,
det beste Flesk.
Dog det Faa kun vide,
hvad Einheriar spise *).

Gangler spurgde: spiser Odin af samme Mad som Einheriarne? Har svarede: Den Mad som kommer paa hans Bord, giver han sine to Ulve, som hede Gere og Freke. Selv behøver han ingen Spise, da Vin er ham baade Mad og Drikke, som det heder:

Gere og Freke
mætter den krigvante
Hærenes Fader;
men kun af Viin
den stridberømmelige
Odin lever **).

Paa Odins Skuldre sidde to Ravne ved Navn Hugin og Munin, som sige ham i Øret Alt hvad de høre og see. Dem lader han hver Dag flyve Verden

*) Grimnismal i Edda Sæmundi Pag. 48. Sandvig S. 134.

**) Grimnismal hos Sandvig Pag. 135. Edda Sæmundi Pag. 48.

omkring, og komme tilbage igjen ved Middagstid. Derved bliver han underrettet om mange Tildragelser, og deraf kalder man ham Ravnegud. Som det heder:

Hugin og Munin
flyve hver en Dag
Jordkloden over *).

Da spørger Gangler: Hvad har Ejnheriarne at drikke, der kan forslaae saa godt som Maden? Drikke de maaske Vand? Har svarede: Det var et sært Spørgsmaal. Skulde Alfader byde Konger, Jarler, eller andre fornemme Mænd til sig, og give dem Vand at drikke! Vel kan jeg i Sandhed sige, at Mange komme til Valhal, som gjerne i dyre Domme vilde betale en Drik Vand, hvis der ikke bødes dem noget bedre; saadanne nemlig som ere døde af smertefulde Saar. Men der gaaer ganske anderledes til. En Gjed, som heder Hejdrun, staaer i Valhal, og bider Lovet af Grenene paa det navnkundige Træ Lerad. Af dens Yver rinder saa meget Mjod, at et Drikkekar fyldes dermed, som er saa stort, at alle Ejnheriar har fuldt op at drikke **).

*) Grimnismal loc. cit. conf. Heimskringla Schønings Udgave Tom. 1. S. 11.

**) See Grimnismal i Sæmundi Edda Pag. 52. Sandvig S. 136.

Da sagde Gangler: det er en grumme konstig Ged den; det maa være et kosteligt Træ, hun æder af. Har svarede: Da er det dog nok saa mærkeligt med Hjorten Eikthyrner, som staaer i Valhal og bider af samme Træes Grene. Af hans Horn flyde saa mange Draaber ned i Hvergelmer, at derfra udstrømme alle de Floder, som hede Sid og Vid, Sækin og Ejkin, Svol og Gunthro, Fjorm og Fimbulthul o. s. v. *).

Da siger Gangler: Det var noget underlig Noget Du fortalte mig. Det Valhal maa være en meget stor Bygning, ogsaa maa der vel være trangt at komme ud og ind. Har gjenmælede: Hvorfor spørger du da ikke om, hvor mange Døre der er paa Palladset, og hvor rummelige de ere? Naar du faaer det at vide, vil du tilstaae, at det skulde være sært, om ikke Enhver i Mageligthed kunde komme ud og ind. Det er ogsaa en Sandhed, at det ikke er værre at faae Plads derinde, end det er at komme ind. Herom kan du høre, hvad Grimnismal siger:

*) De opregnes i Grimnismal hos Sandvig S. 137—38, og i Edda Sæmundi Pag. 53—54. Paa sidstnævnte Sted menes, at nogle af Navnene er nomina propria og andre appellativa, hvis rimelige Betydning da udvikles i det tilføiede Glossarium. See ogsaa her foran S. 6.

Fem hundred Dørre
og end fyrretyve
troer jeg i Valhal være.
Otte hundred Einheriar
af hver kan gaae jævnsides,
naar de skal i Kamp mod Ulven *).

Da sagde Gangler: en overordentlig Mængde er der i Valhal. Men hvad er vel Einheriarnes Tidsfordriv, naar de ikke sidde tilbords? Har gav til Gjensvar: Hver Dag, naar de ere klædte paa, ruste de sig, gaae ud i Gaarden, kjæmpe, og dræbe hinanden. Dermed forslaae de Tiden. Naar det lakker ad Spisetid, ride de hjem til Palladset, og sætte sig igjen ved Drikkebordet. Som det heder:

Alle Einheriar
udi Odins Gaard
hugges hver en Dag
og med hinanden kjæmpe.
Derpaa ride hjem
Øl med Aser drikke,
mættes af Sehrimner
og sidde fredelig sammen **).

Derfor er Odin en stor Høvding, efterdi han styrer saa stor en Mængde. Saaledes heder det i Asernes egne Vers;

*) Edda Sæmundi Pag. 51. Sandvig 136.
**) Wafthrudnismal i Edda Sæmundi Pag. 24. Sandvig Pag. 121.

Asken Ygdrasil
er blandt Træer best,
Skidbladner blandt Skibe,
Odin blandt Aser;
Slejpner blandt Heste,
Bifrost blandt Broer,
Brage blandt Skalder
Habrok blandt Høge
Garmur blandt Hunde *).

Ellevte Capitel.

Om Odins Hest og Skib.

Gangler tog deraf Anledning til at spørge: hvorfra er den Hest Slejpner? eller hvad er om den at fortælle? Har svarede: Der kom en Bygmester til Aserne og tilbød sig i 3 Halvaar at gjøre dem en Borg saa fast, at Bjergriserne og Rimtusserne ikke kunde indtage den, om deendog kom ind over Mitgaard. Men han betingede sig til Løn Freja, og ovenikjøbet Solen og Maanen. Da holdt Aserne Raad, taltes ved derom, og indgik den Forening med Bygmesteren, at han skulde erholde hvad han forlangde, hvis han blev færdig med Arbej-

*) Grimnismal i Edda Sæmundi Pag. 69. Sandvig 143.

det i een Vinter; men var der den første Sommerdag endnu noget tilbage at gjøre, skulde Contracten være ugyldig. Da de ogsaa paastod, at han Ingen maatte have til at hjelpe sig, forlangde han af dem, at de maatte tillade ham at betjene sig af sin Hest Svadilfar, og Loke raadte til, at det blev vedtaget. Han bygde nu Borgen, og førte Stenene til om Natten med Hesten. Aserne maatte forundre sig over de store Stenmasser, Hesten trak dertil, og gjorde Hesten engang saa meget som Bygmesteren. Den indgaaede Forening var bekræftet med stærke Vidner og mange Eder, efterson Jætten ansaae det for usikkert for sig at være hos Aserne, naar Thor kom hjem, som nu var paa et Tog i Østerleden imod Trollene. Da det kom ud paa Vinteren, led det godt med Forskandsningen, og var den saa høj og stærk, at Ingen kunde angribe den. Da der kun var 3 Dage tilovers af Vinteren, var han kommet til Borgeledet. Guderne holdt da Raad og den ene spurgde den anden, hvo der havde været Ophavsmand for, at gifte Freja bort til Jotunhejm, eller forderve Luften og Himlen ved at tage Solen og Maanen bort og give en Jætte. Det fandtes da, at dette onde Raad var kommen fra Loke, som sædvanlig, og de truede ham med en forsmædelig Død, hvis han ikke kunde finde paa Udveje til at Handelen med Bygmesteren kunde gaae tilbage. Da Guderne an-

faldt Loke, blev han ræd, og svor, at han skulde mage det saa, at Bygmesteren, hvad det end skulde gjelde, ingen Betaling skulde erholde. Endnu samme Aften da Bygmesteren drog ud med Hesten Svadilfar efter Steu, kom der en Hoppe løbende ud af Skoven, og vrinskede Hesten imøde. Denne blev nu balstyrig, søndersled Rebet, løb ad Skoven til, og Bygmesteren efter for at tage den. De løb saaledes hele Natten, og Arbejdet forsinkedes. Dagen derpaa blev der heller ikke bygget som sædvanlig. Da Bygmesteren seer, at han ikke vil blive færdig med sin Bygning, tog han sin Jætteskikkelse paa. Da Aserne saae det, agtede de ikke deres Ed, men kaldte paa Thor. Han var strax tilrede, hævede sin Hammer Mjølner, og betalte Byggeløønnen med den, istedenfor Sol og Maane. Han lod ham heller ikke komme til at bygge i Jotunhejm, thi ved første Slag knuste han hans Hjerneskal og sendte ham ned til Niflhejm. — Hin Hoppe fødte en føje Tid efter et Føl med 8 Fødder, som blev den ypperligste Hest Guder og Mennesker veed af at sige, og kaldes Slejpner. Saaledes siger Voluspa:

Da alle Guder gik
de højhellige
til deres Raadsal,
og derom raadslog,
hvo Luften havde

med Mørke blandet,
eller Oddurs Mø
til Jætter givet.
Brudt da bleve Eder,
Ord og Løfter
og al Forening,
som indgaaet var.
Det gjorde Thor;
han er ilsindet,
ei er han rolig,
naar han hører Sligt *).

Da spurgde Gångler: Hvad er der at sige om Skidbladner, som skal være det bedste Skib? Har svarer: Dette er det beste og konstigste, Naglfar, som Muspels Sønner eie, er det største. Nogle Dverge, Sønner af Ivalder, forfærdigede Skidbladner og gav Freir det. Det er saa stort, at alle Aser kan være inden Borde med deres Vaaben og Rustning, og saa fage Seglene hidses op., har det Medbør hvor det end styrer sin Kaas. Naar man ikke behøver at segle dermed, da er det gjort af saa mange Stykker, og med saa megen Konst, at man kan lægge det sammen som et Klæde og bære det i sin Lomme **).

*) Sandvig S. 47—48. Voluspa Resenii. Stroph. 25 og 26.
*) Om Skidbladnir handles ogsaa i Heimskringla Tom. 1. S. 11.

Tolvte Capitel.

Nogle Eventyrer om Thor *).

Gangler spurgde: Har Thor ingensinde kommet nogensteds, hvor han har fundet Noget saa mægtigt og stærkt, at det har været ham overlegen i Styrke eller Troldom? Da svarede Har: Jaa, tænker jeg, vide derom Beskeed, og meget vanskelige Ting har han dog gjennemgaaet. Men har end Noget været saa svært, at Thor ikke har kunnet gaae derfra med Seier, er det Noget man ikke bør tale om; thi der er ellers Beviser nok for — hvilket og Alle bør troe — at Thor er den mægtigste. Da sagde Gangler: Saa har jeg da nu spurgt om Noget, som Ingen kan besvare. Da sagde Jafnhar: Vi have hørt om Hændelser, der forekomme os utrolige; og her sidder den, der veed god Rede derpaa, og du maa troe, at han ikke lyver nu første Gang, der aldrig loj før. Da svarede Gangler: Jeg vil da staae og oppebie, om der vanker noget Svar paa mit Spørgsmaal, og i andet Fald erklærer jeg Eder at være overvundne. Da gjenmælede Thridi: Det er nu aabenbare, at han endelig vil vide det, som vi kun nødig vilde fortælle.

*) Det er dem Ølenschlæger har besunget i Digtet Thors Reise til Jothunheim.

Dette er Begyndelsen paa denne Begivenhed, at Aukuthor kjørte med sine Bukke, og med ham den Ase Loke. De kom om Aftenen til en Mand, og fik der Natteleje. Thor tog sine Bukke, slagtede dem, lod dem flaae, og komme i en Kjedel. Da de vare kogte, satte Thor sig til at spise Nadvere, og bød Manden spise med tilligemed sine to Børn, hvoraf Sønnen hed Thjalfe og Datteren Røska. Thor lagde Bukkeskindene ved Siden af Arnestedet, og sagde, at Manden samt hans Tyende skulde slænge Benene hen paa Skindene. Mandens Søn Thjalfe havde et Laarben af den ene Buk, som han slog itu med sin Kniv, for at komme til Marven. Thor blev der Natten over. Om Morgenen tidlig før Dag stod han op, klædte sig paa, tog Hammeren Mjølner, loftede den i Vejret, og tryllede dermed Bukkeskindene. Bukkene rejste sig da, men den ene var halt paa det ene Bagben. Da Thor saae det, sagde han, at enten maatte Manden eller hans Folk have handlet uforsigtig med Benene, eftersom det ene Ben var brudt. Jeg behøver her ikke vidtløftig at fortælle, hvor forskrækket Manden blev, da han saae Thor rynke sin Pande. Thor tog saa haardt paa Hammerskaftet, saa at Knoerne paa hans Fingre bleve hvide. Manden og hans Husfolk gjorde hvad man kunde vente, de skreg og bad om Fred, tilbydende til Erstatning alt hvad de ejede. Da

Thor saae deres Rædsel, forsvandt hans Heftighed og han blev formildet. Han lod sig nøie med at tage i Erstatning Børnene Thjalfe og Roska. De bleve da hans Livegne, og fulgte ham siden bestandig. Han lod sine Bukke blive der tilbage, og begav sig videre fort paa Reisen til Jothunheim østerpaa langs med Havet. Han drog over Havet, og gik i Land tillige= med Loke Thjalfe og Roska. Da de havde gaaet en stakket Stund, kom de til en overmaade stor Skov, hvor de bleve gaaende den hele Dag, til det var mørk, og Thjalfe som var en overordentlig hurtig Fodgjænger, bar Thors Vadsæk. Da det nu blev mørkt, søgde de sig et Natteleie, og fandt en Hytte, som var meget rummelig. Paa Enden var en Indgang ligesaa bred som Hytten selv. Der forblev de Natten over. Ved Midnatstid fornam de et stærk Jordskjælv, hvorved Jorden rystede under dem og Huset skjælvede. Da stod Thor op, og kaldte paa sine Ledsagere. De følte for sig og fandt en Sidebygning paa højre Haand, som de gik ind i. Thor satte sig i Dørren, de andre sad dybere inde og vare meget bange. Thor havde sin Hammer i sin Haand for dermed at værne for sig. De hørte megen Bulder og Allarm. Da det begyndte at grye ad Dagen, gik Thor udenfor, og fik da Øie paa en Mand, som laae der i Nærheden. Han var meget stor og snorkede forskrækkelig. Da begreb Thor

hvad det var for en Allarm, de havde hørt om Natten. Han spændte sit Belte paa, hvorved hans Guddomsstyrke forøgedes. Lige i det samme vaagnede Manden og stod strax op. Man fortæller, at Thor da ikke vovede at slaae ham med Hammeren, men spurgde ham om hans Navn. Han kaldte sig Skrymner. Ikke behøver jeg — sagde han — at spørge dig om dit Navn, da jeg veed, at du er Asathor; men hvor har du gjort af min Handske? Han bukkede sig derpaa ned, og tog Handsken op. Thor blev da vaer, at det var den Hytte, han havde været i om Natten, og Udhuset var Handskens Tommelfinger *). Skrymner spurgde, om de skulde følges ad. Thor sagde ja. Skrymner løste sin Vadsæk og foreslog at æde Davre, hvori Thor og hans Selskab var enige med ham. Skrymner tilbød dem, at lægge deres Spiseforraad sammen, hvortil Thor var villig. Skrymner bandt da al Maden i een Pose, tog den paa Nakken, og gik foran overmaade stærk. Silde om Aftenen opsøgde Skrymner dem Natteleje under en stor Eeg. Han sagde til Thor,

*) I Harbarz-liodh (Edda Sæmundi Pag. 103) anføres dette Thors Ophold i Skrymners Handske som et Bevis paa hans Feighed, som det dog, saaledes som Fortællingen her lyder, ikke synes at være. Kun seer man, hvilken lille og uanseelig Person Thor var i Sammenligning med den gigantiske Skrymner.

at han vilde lægge sig til at sove, de kunde kun tage Madposen og holde Maaltid. Skrymner faldt i Søvn og snorkede stærk. Da Thor skulde til at løse op for Vadsækken, indtraf det utrolige, at han ikke kunde faae en eneste Knude løs, ej heller vilde nogen af Baandets Ender give efter *). Da han saae, at det slet ikke vilde gaae, blev han bister, griber Hammeren Mjølner med begge Hænder, gaaer hen til Skrymner, sætter den ene Fod for, og slaaer ham i Hovedet. Denne vaagner derved, og spørger, om der faldt et Blad af Træet ned paa hans Hoved. Tillige spurgde han, om de nu havde faaet Mad, og vare sengefærdige. Thor svarede, nu vilde de til at lægge sig. De gik derpaa hen under en anden Eeg. Ved Midnatstid hørte Thor, at Skrymner snorkede saa fast at det dundrede i Skoven. Han stod da op, gik hen til ham, bar Hammeren i Vejret, og slog ham midt i Panden, saa han kunde mærke, at det Forreste af Hammeren gik ind i Hovedet. I det samme vaagner Skrymner, og spørger: Hvad er det? falder der en Agern ned paa mit Hoved? Hvordan gaaer det dig, Thor? Thor tren i en Hast tilbage, og svarede, han

*) Denne Thors Afmagt, at han ikke formaaede at løse de af Jetten tilsnørede Remmer op, bebreides ham af Loke i Ægisdrecka (Edda Sæmundi Pag. 178).

var just nylig bleven vaagen, og at det nu var Midnat, saa det var Tid at sove længere endnu. Da besluttede Thor, at dersom han kunde komme til at give ham det tredie Slag, skulde han aldrig mere see Dagens Lys, og laae nu og passede paa, til Skrymner falder ret i Søvn. Henimod Dag mærker han, at Skrymner sover stærk. Han staaer da op, gaaer derhen, bærer Hammeren i Vejret med al sin Kraft, og slog ham paa Tindingen saaledes at Hammeren sank i lige til Skaftet. Skrymner reiste sig op, følte paa Kinden, og sagde: mon der sidde nogle Fugle i Træet over mig? det forekommer mig, at der faldt noget Mos af Grenene ned paa mit Hoved. Er du vaagen, Thor? Det er nu paatide at staae op og klæde sig paa, endskjønt I nu ikke har ret langt til den Borg, som heder Utgarder. Jeg har hørt jer indbyrdes snakke om, at I syntes, jeg ikke var liden af Væxt; men naar I komme til Utgarder, skal I see større Karle. Jeg vil give Jer et godt Raad: gjører Jer ikke meget til; thi saadanne Smaadrenges store Ord vil Utgardelokes Hoffolk ikke godt kunne fordrage. Dog, vil I lyde mig Raad, da vender heller tilbage; det vil bekomme Jer meget bedre. Men vil I endelig fortsætte Rejsen, da holder østerpaa; min Vej falder nordpaa hen til disse Fjelde, I der see. Skrymner

tog derpaa Madposen paa Nakken, og gik fra dem ind i Skoven.

Thor gik nu frem ad Vejen tilligemed sine Rejsefæller, og bleve de ved at gaae indtil Middag. Da saae de en Borg ligge for sig paa en stor Slette, saa høj at de neppe kunde see over den. De gik nærmere, og kom til Stakitporten som var ilukket. Da Thor ikke formaaede at lukke den op, krøb de imellem Tremmerne. De fik Øje paa en stor Sal og gik did. Da de fandt Dørren aaben, gik de derind, og saae der mange Mænd, hvoraf de fleste vare meget store, sidde paa to Bænke. Derpaa nærmede de sig Kongen Utgarde-Loke, og hilsede ham. Han værdigedes knap at see til dem, og sagde med et Smil: Seent er det at spørge Tidende langvejs fra, eller mon det forholde sig anderledes end jeg tænker? Er denne Smaadreng Auku-thor? Er du maaskee større, end du lader? Hvilke Idrætter ere I Godtfolk istand til at udrette? Ingen taales her, der ikke udmærker sig ved en eller anden Konst eller Videnskab. Da svarede han som sidst kom ind, nemlig Loke: Jeg kan den Konst, som jeg er bered til at aflægge Prøve paa, at her Ingen er tilstede, der kan spise sin Mad hurtigere end jeg. Da svarede Utgarde-loke: Det er rigtig nok en Konst, om Du formaaer det, og det vil vi prøve. Han lod da En komme frem fra Bænken, der hed Loge, at han

skulde kappes med Loke. Man tog et Trug, fuldt af Kjød, satte det paa Gulvet, hvorpaa Loke satte sig ved den ene Ende og Loge ved den anden. De aad begge det bedste de kunde, og mødtes i Midten af Truget. Loke havde spist alt Kjødet af Benene; Loge derimod baade Kjødet og Benene og Truget med. Alle vare enige, at Loke havde tabt Legen.

Derpaa spørger Utgarde-loke, hvad Konst hin unge Mand forstod sig paa. Thjalfe svarede, at han vilde forsøge paa, at rende omkaps med hvem Utgardeloke vilde vælge dertil. Utgarde-loke svarede, at det var en drabelig Konst, men lagde til, at han maatte være meget ferm, hvis han agtede at seire i denne Kamp; nu skulde det snart gaae for sig. Han staaer derpaa op, og gaaer udenfor. Der var en meget god Rendebane hen ad den jævne Slette. Utgarde-loke kaldte paa en ung Mand som hed Huge, og bad ham løbe omkap med Thjalfe. Derpaa bestemte de det første Maal. Huge naaede det saa længe forud, at han ved Enden af Banen vendte sig og løb imod Thjalfe. Da udbrød Utgarde-loke: Du kommer til at strække bedre ud, Thjalfe! hvis Du skal vinde. Saa meget maa jeg lade, at her aldrig før er kommen Nogen som har været raskere tilfods. De bestemte nu et andet Maal. Da Huge var ved Enden og vendte sig om, var der et langt Pileskud til Thjalfe. Da sagde Ut-

garde=loke: Vel løber Thjalfe godt, men han vinder dog neppe Sejer; det vil nu vise sig, naar vi bestemme det tredie Maal. De løb nu paa Banen tredie Gang, og da Huge havde naaet Maalet, var Thjalfe ikke engang kommet til Midten. Alle vare enige, at nu kunde disse Prøver være nok.

Da spørger Utgarde=loke Thor, hvilke de Idrætter vare, hvorved han vilde vise sig for dem, saa det kunde svare til det Rygte der gik om hans udmærkede Bedrifter. Thor svarede: at han vilde drikke omkaps med en af hans Mænd. Utgarde=loke var dermed tilfreds, gik ind i Salen, og lod Hornet bringe frem, som hans Hofmænd plejede at drikke af. Han sagde til Thor: at drikke dette Horn ud paa eengang er vel drukket; Somme drikke det ud i to Gange; Ingen er saa stor en Krypster til at drikke, at han jo kan tømme det i tre. Thor saae paa Hornet, og syntes ikke det var stort, endskjønt det var temmelig langt. Han var meget tørstig, holdt det for Munden, og drak en vældig Slurk, i Tanke ikke at have nødig at see hvor meget det svandt i Hornet. Da han ikke orkede mere, og saae i Hornet, mærkede han, at der var næsten ligesaa meget i Hornet nu som før. Utgardeloke sagde: Noget drak du, men endda ikke saa meget; jeg kunde aldrig have troet, at Asa=Thor ikke kunde drikke mere; men det er jeg sikker paa, at du drikker det ud

anden Gang. Thor, istedenfor at svare, sætter Hornet for Munden i den Tanke, at drikke mere end før. Han drak saa længe han formaaede, men saae dog, at Spidsen af Hornet ikke vilde op, som han ventede. Da han tog Hornet fra Munden, syntes han, det var svunden mindre denne end den forrige Gang. Dog kunde man nu bære det, uden at spilde deraf. Da sagde Utgardeloke: Hvordan gaaer det, Thor! nu skulde du ikke levne af Drikken mere end du havde isinde. Jeg synes, at skal du tømme det ud tredie Gang, da bliver det den største Drik. Her kan du ikke blive anseet for saa stor en Mand som Aserne holde dig for, hvis du ikke udmærker dig mere i andre Hensenender end mig tykkes du gjør i denne. Over denne Tiltale blev Thor vred, satte Hornet for Munden, og drak af alle Kræfter. Da han saae i Hornet, var det dog noget svundet. Han gav da Hornet fra sig og vilde ikke drikke mere. Da sagde Utgardeloke: Nu er det aabenbare, at din Magt ej er saa stor som vi tænkte. Men har du Lyst til at forsøge flere Konster? Jeg har nok, denne kommer der intet ud af. Thor svarede: endnu vil jeg prøve mere. Forresten undres jeg, om hjemme hos Aserne saadan en Drik vilde faae Navn af lille. Hvad Idræt vil I nu ellers foreslaae? Utgardeloke svarede: At løfte min Kat fra Jorden; det er noget Smaasvende her kan, som ingen

Ting, og jeg havde aldrig tænkt at byde Asa Thor det, hvis jeg ikke havde seet, at du ikke nær er den Karl jeg havde tænkt. Derpaa løb en overmaade stor graa Kat frem paa Gulvet. Thor gik til, tog den under Livet og løftede i Vejret. Katten krummede Ryggen efter som Thor løftede op til.

Endelig, da Thor havde løftet saa højt han kunde, lettede Katten den ene Fod, og videre kunde Thor ikke komme dermed. Utgardeloke sagde: det gik, som jeg troede; Katten er overmaade stor, og Thor er lav og liden i Sammenligning med de som her ere tilstede. Thor gjenmælede: Saa liden som jeg er, saa udæsker jeg nu Enhver som lyster at binde an med mig, nu jeg er vred. Utgardeloke svarede, seende sig om til Bænkene: Her er ingen Mand inde, som jo vil ansee det for Børneværk at brydes med dig. Imidlertid, hør engang, kald mig ind den gamle Kone, Elle, min Fostermoder; med hende skal Thor prøve Styrke, om han lyster. Hun haver fældet Mænd der alle Dage vare lige saa stærke som Thor er. Derpaa kom en gammel Kone ind i Salen, som Utgardeloke sagde skulde brydes med Asa-Thor. Kort at fortælle, Kampen løb saaledes af, at jo stærkere Thor anstrængte sig, des fastere stod hun. Nu begyndte hun at spende Krog, strax vaklede Thor, og der begyndte en haard Kamp. Længe varede det ikke, før Thor faldt i Knæ

paa det ene Been. Utgardeloke gik til, og bad dem holde op, med Tillæg, at Thor ikke torde ved at byde flere ud ved hans Hof. Det lakkede saa desuden nu ogsaa mod Natten, hvorover han anviste Thor og hans Staldbrødre Plads; de forbleve der Natten over, og nød en god Modtagelse.

Morgenen derpaa, saasnart det blev Dag, stod de Fremmede op, klædte sig paa, og lavede sig til at tage bort. Da kom Utgardeloke, og lod et Bord sætte frem. Det manglede ikke paa god Beværtning, hverken Mad eller Drikke. Da de havde affspist, begav de sig paa Rejsen. Utgardeloke fulgtes med dem udenfor Borgen, og ved Skilsmissen spurgde han Thor, hvorledes han syntes at Rejsen var løben af, eller om han havde funden nogen mægtigere Mand. Thor svarede, at han ikke kunde sige andet, end at jo deres indbyrdes Forhandlinger havde geraadet ham til megen Vanhæder, og det veed jeg — lagde han til — at I vil holde mig for en meget uanseelig Mand, hvilket jeg slet ikke synes om.

Utgardeloke svarede ham: Nu skal jeg sige dig den rette Sammenhæng, nu du er kommen ud af Borgen, hvorhen du, om jeg lever og maa raade, aldrig mere skal komme, og du skulde heller aldrig have kommet der, om jeg havde vidst, at du besad saa stor en Magt, og at du saa nær havde bragt os i en stor

Ulykke. Alting er gaaet til med Koglerie. Første Gang mødte jeg Jer i Skoven, og da du skulde løse Vadsækken, havde jeg snøret den med Jernbaand, hvorover du ikke kunde finde paa at lukke op for den. Derpaa slog du mig trende Gange med Hammeren. Det første Slag var mindst, og dog havde det været min Bane, om det havde ramt. Du saae ved min Borg en Klippe med tre firkantede Dale ovenpaa, hvoraf den ene var den dybeste; det var de tre Huller, din Hammer havde gjort. Klippen skjød jeg under Slaget, uden at du kunde see det. Paa samme Maade gik det ogsaa til med Legene, hvor I kappedes med mit Hoffolk. Hvad det første angaaer, da Loke gjorde Prøve, havde det dermed denne Sammenhæng: Loke var meget sulten og aad stærk; men den som hed Loge (Lue) det var Ilden, der fortærede ligesaa vel Truget som Kjødet. Den Huge som Thjalfe skulde løbe omkaps med, var min Tanke, som det da ikke var nogen Mulighed for ham at maale sig med. Da du drak af Hornet, og syntes, at det forslog kun saa lidt, det maa jeg bekjende var et stort Under, som jeg aldrig havde troet, kunde skee. Den ene Ende af Hornet stod i Havet, som du ikke saae. Naar du nu kommer til Havet, vil du faae at see, hvormeget det er mindsket i Søen af det du drak. Det heder nu Ebbe. End videre sagde han: Ikke heller synes det mig at

være mindre, at du løftede Katten, og, sandt at sige, bleve alle rædde, da de saae, at du løftede dens ene Fod fra Jorden. Thi det var ikke saadan en Kat, som du troede; det var egentlig Mitgaardsslangen, som omspender alle Lande. Neppe havde den Længde til, at Hale og Hoved kunde naae Jorden, og du løftede den saa højt, at det var kun kort til Himlen. Det var ogsaa et stort Under ved din Bryden, at du stod dig saalænge, og faldt kun paa det ene Knæ, da du brødes med Elle; thi Ingen har der været, ej heller vil der komme, som Elle (Ælde) jo, naar han bliver gammel, faaer bugt med.

Nu maa vi da til at skilles ad, og det er bedst for os paa begge Sider, at jeg ikke oftere faaer Eders Besøg. Jeg kan ogsaa en anden Gang værne om min Borg med slige eller andre Koglerier, saa at I aldrig vil kunne udrette noget imod mig.

Da Thor hørte denne Tale, tog han til sin Hammer, hævede den i Vejret, men da han vilde slaae til, seer han hverken Utgardeloke eller Borgen, men kun en skjøn og vid Slette. Han gik da sin Vej tilbage igjen, indtil han kom til Thrudvang. Man kan forsikkre, at han havde foresat sig, om det vilde lykkes ham, igjen at binde an med Midgardsormen, hvilket og siden skete.

Nu mener jeg, var Hars Ord, at Ingen kan fortælle dig mere om Thors Reise. Da sagde Gangler: Utgardeloke maa være en meget anseelig Mand, og meget have at skaffe med Koglerie og Troldom; ogsaa viser hans Anseelse sig deri, at han har Hoffinder der besidde saa megen Magt. Men har da Thor ingentid hævnet sig? Har svarede: ej er det ubekjendt, uagtet det ingensteds findes opskrevet, hvorlunde Thor tog Erstatning for denne Reise som nu er fortalt. Han biede ikke længe hjemme, før han saa hurtig drog afsted igjen, at han hverken fik Bukke eller Reiseselskab med.

Han gik som en ung Mand udaf Mitgard, og kom en Aften til en Jette, som hed Ymer. Thor forblev der Natten over. I Dagningen stod Ymer op, klædte sig paa, og gjorde sig færdig til at roe ud paa Soen at fiske. Thor stod ogsaa op, klædte sig paa i Hast, og bad Ymer, han maatte følges med. Ymer svarede, han kunde kun have lidet Gavn af ham, da han var saa liden og ung, og, lagde han til — du vil fryse, dersom jeg roer saa langt ud og bliver saa længe borte, som jeg plejer. Thor sagde, at han kunde godt roe, og det vilde være uvist, hvo af dem der først vilde forlange at søge Landet igjen; og blev Thor tillige saa vred paa Jetten, saa det var nær, han strax havde ladet ham smage Hammeren. Dog

lod han det beroe, fordi han agtede at prøve sin Styrke paa en anden Maade.

Han spurgde derpaa Ymer, hvad de skulde have til Mading, og fik til Svar, at det maatte han selv skaffe sig. Han gik da hen hvor han saae en Del, Ymer tilhørende, Oxer, hvoraf han tog den største, som hed Himinbrioter, drejede Halsen om paa den *), og førte Hovedet med sig til Søen. Ymer havde allerede faaet Baaden ud i Vandet. Thor gik ombord, satte sig bag i Skibet, tog fat paa Aarerne og roede saaledes, at Ymer maatte sande, at det tog en god Fart. Ymer roede tillige foran, saa at Roningen gik meget hurtig, og det varede ikke længe, før Ymer anmærkede, at de nu vare komne til det Sted, hvor han plejede at fiske. Thor sagde, han havde Lyst at roe meget længere endnu, og roede de da et godt Tag endnu. Da sagde Ymer, at de vare komne saa langt ud, at det var farligt at opholde sig der for Mitgaardsormen. Thor sagde, han vilde roe en Bed endnu, som og skete. Ymer var slet ikke glad der-

*) I det poetiske Sprog heder dette
Thursers Bane
Brød af Tyren
Begge Hornenes
Høje Sæde.
See Sandvigs Edda II. 61. og Originalen i Hymisqvida i Edda Sæmundi. S. 130.

ved. Thor tog omsider Aarerne ind, lavede en meget stærk Fiskesnor til, der var forsynet med en ikke ringere eller svagere Angel. Han satte Oxehovedet paa, kastede det ud, og Angelen gik tilbunds. Man maa tilstaae, at Thor her ikke mindre narrede Midgaardsormen, end Utgardeloke havde spottet ham, da han med sin Haand skulde løfte Ormen. Midgaardsormen gabede over Oxehovedet *), hvorved Krogen gik ind i dens Kjæbe. Da Slangen mærkede det, tog han saa grumt afsted, at begge Thors Næver smak mod Kanten af Baaden. Thor blev nu vred, iferte sig sin Guddomsstyrke, og stridtede imod saa stærkt, at begge hans Ben gik igjennem Baaden, og bleve staaende paa Bunden. Derpaa trak han Slangen op paa Kanten, og det er vist og sandt, at aldrig er seet et skrækkeligere Syn, end da Thor saae bister paa Slangen, og denne gloede og udspyede sin Gift mod Thor. Man siger endog, at Jetten Ymer skiftede Farve og blegnede af Angst, da han saae Slangen, og Vandet strømmede ind i Baaden, og lige i det Thor greb Hammeren, og løftede den i Vejret, da famlede Jetten til med sin Kniv og skar Thors Snor over, hvorved Slangen sank igjen ned i Havet. Thor kastede nu

*) "Gein ved Agni" (hiavit ad escam) heder det i Originalen i Hymisqvida. See Edda Sæmundi Pag. 132. Sandvig 2det Hæfte 62.

vel Hammeren efter den, og man siger ogsaa, at han slog Hovedet af den, men det sande er, at Midgaardsslangen lever endnu, og ligger i Havet. Thor satte derpaa sine Næver imod Ymers Hoved, saa han styrtede baglends overbord, og vendte Beene i Vejret. Thor vadede iland.

Trettende Capitel.

Balders Død *) og Lokes Straf.

Da spurgde Gangler: er der ellers nogen videre mærkelig Begivenhed indtruffen iblandt Aserne? Vistnok var dette en drabelig Handling, som Thor her udrettede. Da svarede Har: jo visselig er der Begivenheder at fortælle, som ere Aserne langt vigtigere; for Exempel følgende:

*) Det er denne skionne Mythe om Balder som er Æmnet i de tvende beromte dramatiske Bearbejdelser, Balders Død, af Ewald, og (endnu mere eddamæssig) Balder hin gode af Oleuschlæger. Jævnfør ogsaa Græters Bragur 2ter Band. S. 1—42. 133—142. 158—73.

Balder hin gode havde stærke Drømme om at hans Liv var ifare *). Da han berettede Aserne sine Drømme, holdt de Raad derom, og der blev besluttet, at udbede Balder Sikkerhed for al mulig Fare. Frig tog da Ed af Ild, Vand, Jern, alskens Metaller, Stene, Jorden, Træer, Sygdomme, Dyr, Fugle, og giftige Slanger, at de ikke skulde skade Balder.

Da dette var fastsat og Alle vitterligt, havde Balder og Aserne det Morskab, at han skulde staae frem i Forsamlingen, og nogle af dem skulde skyde paa ham, andre hugge, atter andre kaste med Sten, og ihvad de gjorde, havde han ingen Skade deraf, hvilket Alle tykkedes var for ham meget hæderligt.

Da Loke Laufeyas Søn saae dette, fortrød det ham. I en Kones Skikkelse begav han sig hen til Fensal til Frig. Frig spørger Konen, om hun vidste hvad Aserne havde for i deres Forsamling. Hun svarede, at Alle skjød tilmaals efter Balder, uden at det skadede ham noget. Da sagde Frig: Ja ikke vil Vaaben

*) Det er med disse betydningsfulde Drømme det gamle Digt Vegtams-quida begynder, der er udgivet i Edda Sæmundi Pag. 234 — 50. Paa dansk haves det hos Sandvig i 2det Hæfte S. 15 — 22; paa tydsk i Herders Volkslieder 2ter Theil S. 197—200, i Bragur 2ter Th. 162—173. o. a. S.

eller Træ skade Balder; jeg har taget dem i Ed allesammen. Da spørger Konen: har da alle mulige Ting svoren Dig til, at skaane Balder? Frig svarede: der vorer et lidet ungt Træ vesten for Valhal, ved Navn Misteltejn, det syntes mig for ungt til at tage i Eed *). Derpaa gik Konen bort.

Loke tog nu og trak Misteltejn op, og gik dermed til Forsamlingen. Hoder, som var blind, stod yderst i Kredsen. Loke tiltalte ham, og spurgde: hvi skyder du ikke paa Balder? Dels, svarede han, kan jeg ikke see ham, og dels har jeg intet Værge. Da sagde Loke: Du skulde dog ligesom de Andre bidrage til Balders Hæder. Jeg skal vise dig, hvor han staaer, skyd saa paa ham med denne Vaand. Hoder tog mod Misteltejn, og skjød mod Balder efter Lokes Anvisning **). Skuddet gjennemborede ham, og han faldt død til Jorden. Dette er den allerstørste Ulykke der er hændtes Guder og Mennesker.

Ved Balders Drab bleve Aserne som maalløse, og tabte al Fatning, saa de ikke sandsede at tage

*) See Voluspa i Resens Udgave af 1665 den 31de og i Udgaven 1673 den 32de Strophe. Jævnfør Voluspa i Herders Volkslieder 2ter Th. S. 188. Sandvig 1ste Hæfte 50.

**) I Ægis-drecka i Edda Sæmundi Pag. 162 brouter Loke selv af at han var Aarsag i Balders Død.

Liget op. Den ene saae paa den anden, og Alle aandede Hævn imod Ophavsmanden. Men da det var paa et helligt Fristed kunde de dog ikke strax tage Hævn. Da de endelig kom noget til dem selv, var det først Graaden brød frem saa stærk, at de ikke formaaede at skildre deres Sorg for hinanden.

Odin tog sig denne Ulykke saa meget des nærmere, som han best kunde bedømme, hvor meget Afbræk og Tab Aserne led ved Balders Afgang.

Da Guderne kom noget til sig selv, spurgde Frig: hvo af Aserne der vilde vinde hendes Yndest, og ride til Underverdenen, for at forsøge, om han kunde finde Balder, og da byde Hel Løsepenge, hvis hun vilde lade Balder komme tilbage til Asgaard? Hermod hin snare, Odins Søn, paatog sig dette Gesandtskab. Man trak Odins Hest Slejpner frem. Hermod satte sig paa den, og red afsted.

Aserne tog Balders Lig og bragde det til Søen. Balders Skib, som hed Hringhorne og var overmaade stort, vilde Guderne trække ud for at brænde hans Lig derpaa. Men Skibet gik ikke afstedet. Man sendte da Bud til Jothunheim efter den Jetteqvinde Hirrokin. Hun kom, ridende paa en Ulv, og havde Hugorme til Tøjle. Da hun steg af sin Hest, satte Odin fire stærke Kjemper til at tage vare paa den, og de kunde dog ikke holde den paa anden Maade end ved

at lægge den ned paa Jorden. Hirrokin gik hen til Forstavnen, og skjød Skibet ud i eet Tag saaledes at Ilden stod efter paa de underlagte Ruller, og hele Jorden skjalv. Herover blev Thor bister og greb sin Hammer for at sønderknuse hendes Hoved; men alle Guderne bad for hende.

Balders døde Legeme blev nu baaret ud paa Skibet. Nanna, hans Kone, Neps Datter, græmmede sig saa hendes Hjerte brast og hun døde. Hun blev da ogsaa lagt paa Baalet, som da blev antændt. Thor stod hos og indviede Baalet med Mjølner. For Fødderne af ham løb en Dverg, hed Litr. Ham sparkede Thor med sin Fod op i Ilden, saa han ogsaa blev brændt.

Denne Ligfærd bivaanedes af mangehaande Folk. Først og fornemmelig Odin med Frig, samt Valkyrierne. Frejr kjørte i en Vogn med den Galt for, som heder Gullinborste eller Slidrugtanne. Hejmdal red paa Hesten Guldtop. Freja kjørte med sine Katte. Der kom ogsaa en hel Del Rimtusser og Bergriser.

Odin kastede Guldringen Draupner paa Baalet, og fik den siden den Egenskab, at hver niende Nat dryppe otte lige saa herlige Ringe af den. Balders Hest blev og ført paa Baalet med samt Ridetøjet.

Om Hermod fortælles, at han rejste 9 Nætter og Dage igjennem mørke og dybe Dale, og fik ikke

Lys at see, for han kom til Aaen Gjal, og red over Gjallerbroen, som er belagt med skinnende Guld.

Modguder, som er den Mø der bevogter Broen, adspurgde ham om hans Navn og Æt. Hun lagde til: forgangen Dag, da der red fem Flokke døde Mennesker over Broen, dundrede den ikke saa meget derved, som nu under dig allene; ikke heller har du Dødningefarve; hvi rider du paa de Dødes Veje? Hermoder svarede: Jeg søger Balder. Har du seet noget til ham i disse Egne? Hun sagde, at Balder var reden over Gjallerbroen; men, lagde hun til, nederlig og nordlig gaaer Vejen til Hel.

Da red Hermoder videre frem, indtil han naaede Sprinkelverket som omgiver Hels Bolig. Her steg han ned af Hesten, spendte Gjorden fastere, satte sig igjen paa den, og gav den af Sporerne. Hesten satte strax højt over Sprinkelverket. Hermoder red derpaa hen til Palladset, steg af, og gik ind, hvor han saae Balder sin Broder sidde paa det fornemste Sted.

Hermoder blev der Natten over. Om Morgenen forlangte han af Hel, om Balder maatte ride hjem med ham, forestillende hende, hvilken Sorg der var over Aserne.

Hel svarede, det vilde nu vise sig, om Balder var saa almindelig elsket, som man sagde; thi dersom

alle Ting i Verden, saavel levende som døde, begræd ham, skulde han faae Lov til at komme tilbage til Aserne, men derimod forblive hos Hel, hvis Nogen gjorde Indsigelser eller ikke vilde græde.

Dermed gik Hermoder, Balder ledsagede ham udaf Salen, tog Ringen Draupner og sendte Odin den til Amindelse. Nanna sendte derimod Frig nogle Qvindeprydelser og Fulla en Guldring. Hermoder red derpaa hjem til Asgaard, og forkyndte Alt hvad han havde hørt og seet.

Aserne sendte nu Bud hele Verden over og bad at man vilde græde Balder ud af Hels Vold. Alle gjorde de det, Menneſker, Dyr, Jorden, Stenene, Træerne, og alle Metaller, saaledes som man ogsaa seer, at disse Ting græde, naar de komme af Frost i Varme. Da Sendebudene, efter vel røgtet Ærende, kom hjem, fandt de i en Hule en Jetteqvind som hed Tok. De bad ogsaa hende, at begræde Balder. Hun svarede saaledes:

Tok mon græde
med tørre Øine
over Balders Død.
Hverken i Live eller Død
havde jeg godt af ham.
Hel beholde sit Rov!

I Almindelighed troer man, at denne Tok var Loke Laufeyas Søn, der har tilføjet Aserne saa meget andet Ondt.

Herved erindrede Gangler: Det var sandelig en stor Ugjerning Loke kom afsted; først at forvolde Balders Drab, og saa dernæst at være Aarsag i at han ikke blev udløst fra Hel. Fik han ingen Straf for denne sin Udaad?

Har svarer: Jo det blev ham betalt, saa han længe vil huske det.

Guderne bleve, som rimeligt var, yderlig opbragte paa ham. Han løb da bort og skjulte sig paa et Bjerg. Her byggde han sig et Hus med fire Dørre paa, for at kunne have Udsigt til alle Kanter. Ofte om Dagen skabte han sig i en Lax's Skikkelse, og skjulte sig i den saa kaldte Faranger-Fos, og troede, at Aserne ikke let vilde finde paa nogen Konst at fange ham med i Fossen.

Engang han sad i Huset og flettede noget Garn sammen, saaledes som man siden binder Fiskernæt, og Ilden brændte for ham, saae han, at Aserne ikke vare langt borte. Odin havde nemlig fra Lidskjalv af blevn vaer, hvor han opholdt sig.

Han løb da strax ud i Aaen, efter først at have kastet Nættet paa Ilden.

Da Aserne kom derhen, gik den viseste af dem, nemlig Qvaser, først ind, og som han saae Asken af det brændte Garn paa Ilden, begreb han, at dette maatte være en Indretning til at fange Fisk med, hvilket han sagde Aserne.

Derpaa tog de Hamp, og gjorde et Næt efter det, de kunde see paa Asken, Loke havde gjort, og da det var færdigt, gik de ud til Aaen, og kastede det i Fossen. Thor holdt Garnet ved den ene Side, og alle Aserne trak paa den anden. Loke smuttede bort og lagde sig imellem to Stene, saa at Garnet gik over ham, uagtet de vel kunde mærke, at der var noget Levende ved.

De kastede Garnet ud anden Gang, og bandt tillige Noget ved, saa det blev saa tungt, at det ikke var muligt, Noget kunde slippe under. Loke drog foran Garnet, og da han saae at Flodens Udløb i Havet var nær, da sprang han over Garnet og tilbage op i Fossen.

Da Aserne saae hvor han blev af, tog de igjen op til Vandfaldet, deelte sig i to Hobe, og Thor vadede midt i Floden ud mod Havet til. Loke havde nu disse Vilkaar, enten at drage med Livs-Fare ud i Søen; eller igjen at sætte over Garnet. Det sidste gjorde han med megen Hurtighed. Thor greb efter ham, og fik ham fat, men han gled i Haanden paa

ham, saa at Thor først ret fik fast ved Halen. Det er Oprindelsen til, at Laxen er spids bag til.

Der var nu ingen Naade for Loke. De bragde ham hen i en Hule, og tog tre Klippestykker, som de rejste op og slog Hul igjennem dem.

Derpaa tog de Lokes Sønner Vale og Narfe. Vale forandrede de i en Ulvs Skikkelse, hvorpaa han sønderrev sin Broder, med hvis Tarme Aserne bandt Loke over de 3 Klippespidser. Den ene stod under hans Skuldre, den anden under Lenderne, den tredie under Knæhaserne, og bleve Baandene til Jern.

Skade tog en giftig Slange, som hun hængde op over ham, for at Giften skulde dryppe fra den ned i hans Ansigt. Hans Kone Sigyn sidder ved ham og holder et Kar under. Naar Karret bliver fuldt, og hun bærer Giften ud, da drypper det imidlertid i hans Ansigt, hvorved han krymper sig saa stærk, at hele Jorden ryster. Dette er Aarsagen til Jordskjelv. Der ligger han saaledes i Baand og Lænker indtil Ragnarok *).

*) Denne grusomme Hævn, som Guderne toge over Loke, beskrives ogsaa i Edda Sæmundi Pag. 180 tæt efter Ægis-drecka, hvor Loke havde haanet alle Guderne, og hvor de havde faaet at vide, at han var Skyld i Balders Død.

Fjortende Capitel.

Om Verdens Ende.

Da siger Gangler: Hvad vil det sige Ragnarok? det har jeg aldrig før hørt nævne?

Har svarede: Derom fortælles mange og mærkelige Ting. Der kommer forExempel en Vinter, Fimbulveter kaldet, da fyger Sne fra alle Kanter; en stærk Frost hersker, og barske Vinde, hvorved Solens Varme tilintetgjøres. Af saadanne Vintre følge 3 paa hinanden uden nogen Sommer imellem. Men før disse vil der komme 3 Vintre i hvilke hele Verden vorder hjemsøgt med Krig og Blodsudgydelse. Brødre dræbe hinanden af Gjerrighed, og ingen Skaansel finder Sted end ikke imellem Forældre og Børn. Herom heder det i Voluspa:

Brødre skulle stride
og hverandre dræbe,
Sødskendebørn skulle
Slægtskab skille.
Ondt er i Verden,
Megen Ukydskhed,
Krigstid og Drabstid,
Skjolde kloves.

Vindtid og Ulvtid,
før Verden falder *).

Da skeer det der er af største Vigtighed, at Ulven til Menneskenes store Fordærvelse opsluger Solen **), Den anden Ulv tager Maanen, hvilket ogsaa er et betydeligt Afsavn, Stjernerne forsvinde af Himlen; hele Jorden skjælver; Træerne rykkes op med Rode; Bjergene styrte sammen, og alle Lænker og Baand briste og sønderslides. Fenris-Ulven kommer løs. Havet gaaer over sine Bredde, fordi Midgardsslangen bliver som rasende, og søger op paa Landet. Da skeer ogsaa følgende: Det Skib Naglfar bliver løst. Dette er gjort af Menneskers Negle, hvorfor det er værdt at lægge Mærke til, at naar Nogen døer, og Neglene ikke blive afskaarne, fremskynder han derved det Skibs Bygning, som baade Guder og Mennesker maatte ønske seent blev færdigt. Jetten Hrymr er den som styrer Naglfar.

Fenris Ulven farer frem med opsperret Gab, saa at Underkjæben rører ved Jorden, Overkjæben ved Himlen. Var der Rum dertil, vilde han gabe videre. Ild gnistrer af hans Øjne og Næse.

*) Voluspa udgivet af Resen 1665, Stroph. 43. Sandvig S. 55.

**) See her foran S. 14.

Midgaardsslangen udspyer Gift, som besænger hele Luften og Havet; han er meget forfærdelig og kjemper ved Ulvens Side.

I denne Larm brister Himlen, og Muspels Sønner komme ridende, under Anførsel af Surtur, som omgives af Ildsluer, og hvis ypperlige Sværd skinner klarere end Solen *). I det de ride over Bifrost, gaaer den, som før er meldt **), istykker.

Muspels Sønner drage frem paa den Slette, som heder Vigrid, hvor de støde til Fenris Ulven og Midgaardsslangen. Der møder ogsaa Loke, og tillige Hrymr samt alle Hrymtusserne. I Lokes Følge ere alle Hels Sønner. Muspels Sønner have deres egen meget skinnende Slagtorden. Sletten Vigrid er hundrede Mile til alle Kanter ***).

Naar disse Begivenheder indtræffe, rejser Heimdal sig, blæser af al Kraft i Gjallerhornet, og vækker alle Guderne, som derpaa holde Raad. Odin rider til Mimers Brønd for at hente Raad af Mimer for sig og Sine.

*) Voluspa Resenii 1665. Stroph. 48.

**) See foran S. 16.

***) Jævnfør Vafthrudnismal i Edda Sæmundi Pag. 11. Sandvig S. 115.

Ygdrasils Æsk skjælver, og Alting frygter baade i Himlen og paa Jorden.

Aserne ruste sig, samt alle Einheriar, og søge frem til Sletten. Foran rider Odin; med sin Guldhjelm, den favre Brynie, og Spydet Gungnir, gaaer han Fenris Ulven imøde. Thor strider ved Siden af Odin, uden at kunne staae ham bi, da han har nok at gjøre med at slaaes med Midgaardsslangen.

Frejr kjemper med Surtur, og der bliver en haard Kamp som ender med Frejrs Fald. Det var Aarsagen til hans Død, at han nu savnede sit gode Sværd, som han gav Skirner *).

Ogsaa Hunden Garmr, der var bunden i Hulen Gnipe, slipper løs **). Han afstedkommer overmaade megen Ulykke. Han strider nemlig mod Tyr, og de dræbe hinanden.

Thor erhverver sig vel den Hæder, at være Midgaardsslangens Bane, men efterat være kommen ni Skridt derfra, falder han død ned til Jorden af den Forgift Slangen havde udspyet paa ham.

*) See foran S. 49 — 50.

**) See Voluspa hos Sandvig S. 54, og i Resens Udgave af 1665. Stroph. 42.

Ulven opsluger Odin, hvilket bliver hans Død. Strax paastand vender Vidar sig mod Ulven, og sætter sin ene Fod i hans Undermund. Paa den Fod har han den Sko, som der hele Tiden har været samlet til af de Læder-Strimler, som man skjærer af Skoene for Tæerne eller Hælene, hvorfor hver den som vil komme Aserne til Hjelp ikke maa forsømme at afskjære disse Lapper. — Med Haanden griber Vidar i Overkjæften, og river Gabet ud. Saaledes omkommer Ulven.

Loke kjemper med Hejmdal, og dræber den ene den anden.

Efter alt dette kaster Surtur Ild, og opbrænder hele Jorden. Saaledes heder det i Voluspa:

Højt blæser Hejmdal
i løftede Horn.
Odin taler
med Mimers Hoved.
Det gamle Træ sukker,
og Jætten løses.
Hvad gjør da Aser?
Hvad gjør da Alfer?
Aser er paa Tinge,
Vise Dverge
angstfulde vente
Ved Klippernes Dørre.

Hrimr seiler østfra,
Linden svømmer.
Jormungand veltes
med Jettestyrke,
saa Havet opbruser.
Ørnen da skriger,
Nidhøg slider Lig,
og Naglfar løsnes.

Kjøl kommer østfra,
derpaa seiler Muspels
Folk over Havet
og Loke styrer.
Rasende fare
Alle med Freke (o: Fenris Ulven),
og med i Følge
er Bileists Broder.

Surtur kommer sydfra
med svigfuld Lue.
Af Sverdet skinner
Valguders Sol *).
Stenbjerge knage
Jetter ruse frem.

*) See foran S. 7, og i Thorlacius *Antiquit. Boreal.* Spec. VI. Pag. 30.

Folk Hels Vej træde,
og Himlen kløves.

Da faaer Hlyn *)
den anden Sorg,
naar Odin gaaer
i Ulvestrid;
og Beles Bane **)
kjemper med Surtur.
Friggs den elskede
Mand maa falde.

Da kommer den store
Sejrfaders Arving,
Vidar, at stride
med Mordulven;
lader Jetteafkom
gjennem Munden
Sværd staae i Hjertet.
Da er Odin hævnet.

Da gaaer den ædle
Hlodynias Søn (Thor)

*) Hvem Hlyn er, sees foran S. 46.
**) ɔ: Frejr. See foran S. 49.

i Strid med Slangen,
modig den dræber, og
mat nedsynker.
Hele Verden uddøer.

Solen sortner,
Jord synker i Hav,
Af Himlen falde
de klare Stjerner.
Alt fortærende
bede Dampe
spille med Ilden
ved høien Himmel.

Da spurgde Gangler: Hvad skeer saa efterat Jorden er opbrændt, alle Guder, alle Einheriar og alle Mennesker ere døde; da I dog har sagt, at ethvert Menneske skal leve etsteds evindelig? Da svarede Tridi: der er mange baade gode og slemme Opholdssteder. Bedst er det at være i Gimle *). De som har Lyst til god Drikke, kan bekomme den i den Sal som heder Brimner, som er bygt i Okolne **). Ogsaa er

*) Goranson læser "a Gimle medr Surtr" Cod. reg. har "a Gimle a himni." Den vormske derimod har allene Himni. Jævnf. Voluspa af 1665. Stroph. 58.

**) Jævnfør Voluspa Resenii. Stroph. 35. Sandvig S. 52.

det en god Bolig, der er bygt paa Nida-Fielde af det røde Guld og heder Sindri. I disse Boliger skulle gode og retskafne Mennesker opholde sig *).

I Naströnd er en stor vederstyggelig Bolig, hvis Dørre vende mod Norden. Den er tækket med Slanger, hvis Hoveder vende ind i Huset og udspye Gift, saa at Giftstrømme overskylle Gulvet, hvori vade Menedere og Snigmordere; som det heder:

Sal seer ieg stande
langt fra Solen
paa Nastronds Grund.
I Nord er Dørren.
Giftdraaber falde
igiennem Glugger,
og Salen er bygt
af Slangerygge.

Der skulle vade
i tunge Strømme
alle Meensvorne
og Morderulve.
Men i Hvergelmer
er værst at være.

*) Voluspa Strophe 58. Sandvig Pag. 61.

Der flider Nidhøg
Afgangnes Lig *).

Da sagde Gangler: lever der da Guder og gives der da nogen Jord eller Himmel? Har gjenmæler: Af Havet opskyder en grøn og dejlig Jord, hvorpaa Kornet groer uden at behøve at saaes. Vidar og Vale ere ilive, saa at Surturs Lue ikke havet skadet dem. De boe paa Ida-Sletten, hvor Asgaard før laae. Der indfinde sig ogsaa Thors Sønner Magne og Mode, og har Mjølner med. End vidare kommer der ogsaa Høder **) og Balder fra Hel.

*) I denne Strophe staaer i Resens Udgave af Voluspa efter den 4de Linie følgende:

"oc than annars glepr
"eyra runu."

Efter Sandvigs Oversættelse:

Og hvo Andens Vivs
Øre smitter.

Men Olavius erindrer, at det mangler baade i den kongelige og den vormske Codex. Göranson har ikke heller dette Tillæg i sin Edda men vel i sin Voluspa eller saakaldte Patriarkaliska Lära S. 19. Olavius siger, det har sin Oprindelse fra en Papirscodex af Edda Sæmundi.

**) Høders Navn savnes i den vormske Codex, men nævnes i den upsalske og i den kongelige. Han var kom-

De sætte sig hos hinanden, tales ved, og erindre sig fordums Hændelser. Da finde de i Græsset de Guldtavler, Aserne have ejet, som det heder:

Vidar og Vali
Guders Hus bebor,
naar udslukt er Surturs Lue.
Modi og Magni
skulle Mjolner eje,
naar Vingner (o: Thor) er mordtræt *).

Paa et Sted Homimersholt kaldet skjulte sig under Surturs-Branden to Mennesker ved Navn Lif og Lifthraser, som have ernæret sig med Morgendug istedenfor Mad. Fra dem nedstammer saa stor en Slægt, at hele Jordens Kreds beboes, som det heder:

men til Hel, saasom han blev dræbt af Vale, der hævnede Balders Dod. See Edda-Sæmundi S. 244—45. 334.

*) Saaledes citeres denne Strophe af Vafthrudnismal (see Edda Sæmundi Pag. 32) i alle 3 Hovedcodices, den upsalske vorinske og kongelige; og dog er det aabenbare, at den hører til Beretningen et Par Linier foran. Her derimod passer det som staaer i Voluspa i den 55 Strophe i Resens Udgave af 1665, hos Sandvig S. 60, hos Grundtvig i Minerva for Mai 1807 S. 177—78.

Lif og Liftbrasir
de sig skjule skulle
i Hodmimers Høje.
Af Morgenduggen
de daglig mættes.
Fra dem stamme alle Slægter *).

Hvad der især vil synes dig underligt — Solen haver født en Datter ligesaa smuk som Moderen, hvis Bane hun vandrer. Som det heder:

Datter een
føder Solen,
før Fenris hende sluger.
Hun skal ride,
naar Guderne ere døde,
paa sin Moders Bane **).

* * *

Kan du nu spørge videre (sagde Har til Gangler) veed jeg ikke, hvoraf du har det; jeg har ingen Mand hørt fortælle videre om Verdens Skjebne. Tag nu tiltakke med dette.

Derpaa hørte Gangler stor Bragen paa alle Kanter. Han saae sig om, og pludselig fandt han sig

*) Edda Sæmundi Pag. 28 — 29.

**) Vafthrudnismal i Edda Sæmundi Pag. 29 — 30. Sandvig S. 123.

staaende ganske allene, og saae Intet andet end den jævne Slette. Han begav sig da bort, kom hjem til sit Rige, og fortalte de Begivenheder, han havde seet og hørt. Disse Fortællinger gik siden fra Mund til til Mund *).

*) Her paa dette Sted, ved Slutningen af Gylfe ginning, læses, saavel i den wormske som i den kongelige og upsalske Codex, nogle usammenhængende Linier, om Trojaner og Tyrker, og om at Asa-Thor er den samme som Auka-Thor, og denne igjen den samme som Hector; paa samme Maade som i den fameuse apocryphiske Fortale. Disse Tillægslinier haves paa Latin hos Resen i Slutningen af Versionen af den 49 Fabel, og noget kortere paa isländsk og svensk i Göransons Edda S. 94.

Braga=rædur

eller

Brages Samtale

med

Æger.

Første Capitel.

Ægers Rejse til Asgaard.

En Mand ved Navn Æger eller Hler, der boede paa den Ø Lessø, var meget klog og forstandig. Han begav sig paa en Rejse til Asgaard. Aserne vidste ret godt hans Komme, toge vel imod ham, men brugde tillige deres Koglerier.

Om Aftenen da Gildet begyndte, lod Odin bære Sværd ind i Salen, der vare saa blanke, at de gav Skin fra sig, og man behøvede ingen anden Lysning imedens man sad og drak. Aserne, som vare overværende ved dette Gjæstebud, og sad hver i sit Højsæde, vare de 12 Dommere, navnligen: Thor, Njord, Frejr, Tyr, Hejmdalr, Brage, Vidar, Vale, Uller, Hæner, Forsete, Loke. Ligeledes Asynierne Frig, Freja, Gefion, Idun, Gerdr, Sigyn, Fulla, Skade.

Æger syntes godt om Alt hvad han saae. Væggene våre rundenom prydede med Skjolde istedenfor Tapetserier. Mjøden var ogsaa ypperlig, og den blev der ikke sparet paa.

Ægers Sidemand var Brage, og medens de drak, snakkedes de ved. Brage gjorde ham Forklaring om mange af Asernes fordums Bedrifter.

Andet Capitel.

Om Iduns Bortførelse og Tilbagekomst *).

Trende Aser, Odin Loke og Hœner, droge hjemme fra, rejste over Fielde og gjennem Ørkener

*) Jævnfør her foran S 35. Poemet selv, hvorpaa denne prosaiske Fortælling grunder sig, er forfattet af Thiodolf fra Hvine i det 9de Aarhundrede, og udgivet i original tilligemed en latinsk Oversættelse af Justitsraad Thorlacius i hans *Antiqvitat, boreal. Observat.* Specimen VI. Hafn. 1799.

Under Opskrift af Iduna oder der Apfel der Verjüngung har Herder, som bekjendt, skrevet en ganske fortreffelig Dialog om den nordiske Mythologies passende Anvendelse i de dannende og talende skjønne Konster. Den eddiske Fortælling selv om Iduns Bortførelse har Gräter indlemmet i den Afhandling der begynder IV Bind af hans Bragur, og som har samme Tendents som hin herderske Dialog.

hvor der intet vankede at leve af. De kom omsider til en Dal, hvor de saae en Flok Oxer, som de tog en af for at lave den til og koge den. Da de tænkte, at den var kogt nok, tog de den af Ilden, men fandt det Modsatte. Noget efter tog de den af igjen, men, den havde heller ikke nok endnu? De talte da indbyrdes om, hvoraf det mon kunde komme. Da hørte de Noget i Egen over sig, og saae en stor Ørn, der sagde, at han var den som voldte, at Oxen ikke kunde blive kogt. Han lagde til, at, vilde de give ham sin Anpart i Oxen, da skulde den snart være kogt. Da de lovede den det, fløj den ned af Træet, satte sig ved Kogningen, og snap begge Oxens Bove *). Loke blev derover vred, tager en stor Stang, bærer i Vejret af alle Kræfter, og slaaer paa Ørnen. Denne unddrager sig for Slaget, og flyver op. Stangen blev derved fast ved den ene Ende ved Lokes Haand, og den anden ved Ørnens Ryg. Ørnen fløj saa højt, at Lokes Fødder slæbtes over Stok og Sten, og han troede, han skulde miste sine Arme. Han skreg og bad Ørnen indstændig om at slippe. Ørnen sagde, at Loke aldrig skulde komme løs, medmindre han edelig vilde forpligte sig til, at bringe Idun udaf Asgaard tillige-

*) Det her forekommende Ord "leggur up" oplyses af Udtrykket i det gamle Poem "oflagdi" som Thorlacius l. cit. p. 57 oversætter ved *sustulit*.

med hendes Æble. Da Loke indgik det, slap han løs, og kom nu til sine Rejsefæller igjen. Om denne Rejse fortælles nu ikke videre end at de kom hjem.

Paa den bestemte Tid forleder Loke Idun til at forlade Asgaard og gaae ud i en Skov, under Foregivende, at han har fundet nogle Æble, som hun vist vilde synes særdeles godt om. Tillige bad han hende tage sine Æble med, for at kunne sammenligne dem med hinanden.

Der kom Jetten Thjasse i Ørne-Skikkelse, tog Idun, og fløj bort med hende til sin Bolig i Thrymhejm.

Aserne led meget ved Iduns Bortførelse, de bleve graahærdede og gamle. De holdt da Raad, og spurgte, hvem der sidst havde seet noget til Idun. Det sidste de kunde komme efter, var, at hun gik ud af Asgaard med Loke. Han blev da bragt for Forsamlingen, og truet med en pinagtig Død. Loke, som blev bange, lovede nu, at søge efter Idun i Jotunhejm, ifald Freja vilde laane ham sin Falkeham. Da han fik den, fløj han nordpaa ad Jotunhejm til, og kom til Jetten Thjasse, som just var roet ud paa Søen, saa Idun var ene hjemme. Loke omskaber

hende til en Svale, som han tager i sin Klo, og flyver gesvindt bort med.

Da Thjasse kom hjem og savnede Idun, tog han sin Ørneham paa, fløj efter Loke, naaede ham ved sin hurtige Flugt. Da Aserne saae Falken komme flyvende med Svalen, og Ørnen bag efter, gaae de ud til Asgaards Mur, og bragde en Dragt Spaaner med sig. Da Falken naaede Byen, dalede han ned ved Muren. Aserne tændte derpaa Ild i Spaanerne, og da Ørnen ikke kunde standse sig hastig nok i Farten, slog Luen i Vingerne, saa den ikke kunde flyve længere. Aserne vare da rede og dræbte Ørnen. Paa den Maade satte Jetten Thjasse Livet til indenfor Asgaards Mure *); hvilken Begivenhed er meget berømt.

*) I Harbards-Liod i Edda Sæmundi Pag. 99 gjør Thor sig til af at han var den der havde dræbt Thjasse; og saaledes berettes det ogsaa i den 13 Strophe Pag. 45 l. cit. hos Thorlacius, at han blev slaaet ihjel af Thors Lynild.

Tredie Capitel.

Om Skades Optagelse i Gudernes Selskab.

Skade, Thjasses Datter, tog Hjelm og Brynie paa, og begav sig til Asgaard, for at hevne sin Faders Drab.

Aserne tilbøde hende Forligelsemaal og Forsoning, og det blev afgjort, at hun maatte vælge sig en Mand blandt Aserne, dog uden forud at see Andet af den hun valgte end blot Fødderne. Hun saae da Ens Fødder, som vare meget smukke, og udbrød: "Denne vælger jeg; Balder er uden Lyde." Men det var ikke Balder, det var Njord i Noatun *).

Æger anmærkede: Som mig tykkes, har Thjasse været en dygtig Karl; men af hvad Herkomst var han? Brage svarede: Olvald var hans Fader, og fortalte jeg Dig om ham, vilde du synes det var meget mærkeligt. Han var rig og ejede meget Guld. Da han var død, og hans Sønner skulde dele Arven sig imellem, da brugde de dette Maal til Guldet, at hver

*) Hvorlunde der ikke blev den beste Forstaaelse imellem dette Par Ægtefolk, er at læse her foran S. 31—32.

af dem fik saa meget som han hvergang kunde holde i sin Mund. Deres Navne vare Tjasse, Ide, og Gangr. Det er derfor nu et Mundhov hos os, at vi i Omskrivninger og Poesie benævne Guldet efter disse Jetter, og kalde det disse Jetters Maal eller Gloser.

Æger tilstod, at det klædte i Poesie ret godt.

Fjerde Capitel.

Om Digtekonstens Oprindelse *).

Derefter spurgde Æger: Hvorfra har den Konst som kaldes Poesie sin Oprindelse? Brage svarede: Dertil var Oprindelsen denne. Guderne førte Krig med det Folk, som heder Vaner **). De aftalte en

*) Hvem kjender ikke Baggesens comiske Fortælling Poesiens Oprindelse, hvortil han fandt Emnet i denne Fabel. — De fleste Puncter i Fortællingen findes antydede i Havamaal i Resens Udgave af 1665. Strophe 93 — 100, paa dansk hos Sandvig S. 91 — 93

**) Denne Ufred imellem Aserne og Vanerne og det imellem dem siden sluttede Forlig omhandles af Snorro

Sammenkomst for at slutte Fred, som blev indgaaet paa den Maade, at de begge gik til et Kar, som de kom Spyt i. Dette Fredsmærke omskabte Aserne siden til en Mand, ved Navn Qvaser, der var saa vis, at Ingen kunde spørge ham om nogen Ting, han jo vidste rede til. Han foer vide om Land, for at underviise Menneskene. Engang kom han til Dvergene Fjalar og Galar, som dræbte ham, og lod hans Blod rinde i tvende Kar, Son og Bodn, og i en Kjedel Odrœrer *). De blandede Honning i Blodet, hvoraf kom saa herlig en Mjød, at hvo der drikker deraf, bliver Digter og Vismand.

Dvergene berettede Aserne, at Kvaser var druknet i Visdom, fordi der Ingen var saa klog at han kunde udspørge ham nok.

Dvergene bød en Jette, ved Navn Gilling, til sig tilligemed hans Kone, og som han kom, bad de ham roe ud med sig paa Søen. Da de vare komne noget fra Land, roede Dvergene hen paa Skjær, og

i Hejmskringla Tom. 1. S. 7 i Schønings Udgave.

*) Denne Kjedel nævnes ogsaa i Hrafna-Galdr Odins i Edda Sæmundi Pag. 207.

væltede Skibet. Gilling, som ikke kunde svømme, druknede; hvorimod Dvergene vendte Skibet igjen og roede i Land. Da de berettede hans Kone denne Hændelse, tog hun sig det nær, og gav sig til at græde højt. Fjalar spurgde hende, om det ikke kunde lette hendes Sind, at see ud paa Søen, hvor han var omkommet. Da hun bejaede dette, sagde han til sin Broder Galar, at han skulde gaae op over Dørren, og naar hun gik ud, lade en Møllesten falde ned i Hovedet paa hende, da han ikke kunde udstaae hendes Skrigen. Broderen gjorde efter hans Forlangende.

Da Jetten Gillings Søn Suttung spurgde dette, drog han hen, greb Dvergene, førte dem ud paa Søen, og satte dem paa et omflydt Skjær. De bad Suttung skaane deres Liv, og bød ham til Forlig i Mandebod den herlige Mjød; hvilket og blev antaget. Suttung tog Mjøden hjem med sig, og gjemte den paa det Sted som hed Hnitbjerg. Hans Datter Gunløde satte han til at tage vare paa den. Deraf er det at Poesie faaer Navn af Kvasers Blod, Dverges Drik, Odrers eller Bodnes eller Sons Vædske, Dverges Skib eller Løsningspenge, og Hnitbjergs Mjød eller Vædske. Derved anmærkede Æger: Det falder mig noget sært at give Poesie disse Benævnelser. Men hvorledes fik Aserne fat paa Suttungs Mjød? Brage svarede: Paa

følgende Maade kom Aſerne til Mjøden. Odin drog hjemme fra, og kom til et Sted hvor 9 Trælle gik og ſlog Hø. Han ſpurgde dem, om han ſkulde hveſſe deres Leer. De takkede for Tilbudet. Han tager da en Hveſſeſten af ſit Belte og ſkjærper Leerne. De ſyntes at Leerne nu bede meget bedre, og falede paa Stenen. Han ſvarede, hvo der vilde kjøbe den, ſkulde give hvad billigt var. Alle ſagde at de vilde kjøbe den, den ene heller end den anden. Han kaſtede da Stenen op i Luften, og da Alle vilde gribe, kom de ſaaledes i Slagsmaal, at de omkom hinanden med deres Jern.

Odin ſøgde Natteherberg hos en Jette, hed Bauge, en Broder til Suttung. Bauge beklagede ſine Omſtændigheder, da hans 9 Trælle havde dræbt hinanden, og han vidſte nu ikke, hvor han ſkulde faae Arbejdere fra. Odin kaldte ſig Bolverk. Han tilbød at paatage ſig de 9 Mands Arbejde for Bauge, imod at denne ſkaffede ham en Drik af Suttungs Mjød. Bauge ſvarede, det ſtod ikke til ham, da Suttung vilde have den allene. Men han vilde følge med ham derhen, og forſøge paa, om de kunde faae den. Om Sommeren udrettede Bølverk de 9 Mænds Arbejde; men da Vinteren kom, forlangte han ſin Løn af Bauge. Da begav de ſig begge til Suttung. Bauge beretter

sin Broder hvad han havde lovet Bølverk; men Suttung afslog rent deres Begjering. Bølverk talte da til Bauge om at forsøge ved en eller anden List at faae fat paa Mjøden. Bauge var dermed tilfreds.

Bølverk tager derpaa en Naver frem, som hed Rate, og beder Bauge gjennembore Bjerget, hvis Naveren var skarp. Bauge begyndte at bore, og sagde, at det var gjennemboret. Men Bølverk blæste i Naverhullet, og da Spaanerne derved droge ud imod ham, mærkede han, at Bauge vilde bedrage ham. Han forlangte da, at Bauge skulde bore helt igjennem. Bauge borede atter, og da Bølverk nu blæste, fløj Spaanerne ud til den anden Side.

Bølverk omskabte sig nu i en Orms Skikkelse, og krøb igjennem Hullet. Bauge stak efter ham med Naveren, dog uden at ramme ham.

Bølverk drog derhen hvor Gunløde var, og laae hos hende i tre Nætter. Hun tillod ham da at drikke tre Gange af Mjøden. I den første Drik drak han hele Odrejre ud, i den anden Bodn, og i tredie Son, saa at han da havde al Mjøden. Derefter forvandlede han sig i Ørnelignelse, og fløj bort i største Hast. Da Suttung saae Ørnens Flugt, tog han sin Ørne-

ham og fløj efter ham. Da Aserne saae Odin komme, satte de Kar ud i Gaarden. Da Odin naaede Asgaard, kom han Mjøden i Karrene. Men i den store Forlegenhed, da Suttung var ganske nær ved ham, spildte han noget deraf i Skarnet, hvilket da Ingen brød sig om, saa at hvo der vilde, kunde tage det. Det kalde vi de slette Digteres Lod.

Suttungs Mjød gav Odin til Aserne og alle gode Digtere. Det er Oprindelsen til at vi kalde Poesie Odins Fangst, eller Fund, eller Drik, eller Asernes Gave og Drik.

Tillæg
af
Fortællinger
om
Thor og Loke.

Første Fortælling.

Thors og Hrungners Kamp *).

Thor var faren i østerleden for at dræbe Trol. Odin red paa Slejpner til Jotunhejm og kom til Jetten Hrungner. Denne sperger, hvem det var, den med Guldhjelmen, der farer baade i Luft og paa Hav? Det maa — lagde han til — være en drabelig Hest. Odin sagde, at han vil sætte sit Hoved til Pant paa, at der ikke findes mage til den i Jotunhejm. Hrungner meente, at han havde en langt anderledes Hest, ved Navn Guldfaxe, og i Vrede steg han tilhest for

*) Beskrivelsen af denne Tvekamp mellem Thor og Jetten Hrungner udgjør det første Stykke af Thiodulf den Hvinverskes Poesier, som Thorlacius har udgivet i det nysanførte Specimen VI af hans *Antiqvitat. boreal. Observationes.*

at sætte efter Odin og betale ham for hans Stortalenhed. Odin skyndte sig saa stærk, at han var et stort Stykke Vej forud. Hrungner var betaget af saa stærk Jætte-hæftighed, at han ikke mærkede dertil, før han var kommen indenfor Asernes Mure.

Da han kom til Slotsporten, indbød Aserne ham til deres Drikkelaug. Han tog mod Tilbudet og gik ind. Man tog da de Skaaler, Thor plejede at drikke af, som han alle tømte. Da han blev drukken, lod han det ikke skorte paa store Ord. Blandt andet, at han vilde tage Valhal og føre den til Jotunhejm, ødelægge Asgaard, og dræbe alle Guderne, undtagen Freja og Sif, som han vilde have hjem med sig. Freja var den eneste som torde skjænke for ham, og gjorde han sig til af, at han vilde drikke alt deres Øl op.

Men da Aserne ikke længer gad høre hans Ordgyderie, nævnte de Thors Navn, og strax var han hos dem i Salen, løftede sin Hammer i Vejret med Hu. Han spurgde, hvo der var Ophavsmand for, at den næsvise Jætte skulde der være Gjæst, eller hvo der havde givet ham Lov til at være i Valhal, samt hvi Freja skjænkede for ham som ved Asernes Gilder. Hrungner saae ikke mildt til Thor og svarede, at Odin havde budet ham til Gjæst, og han var der un-

der hans Beskyttelse. Thor gav til Gjensvar, at den Indbydelse skulde han fortryde, før han kom derfra.

Hrungner svarede: at det var liden Hæder for Asa=Thor at dræbe ham vaabenløs. Det viste mere Manddom, om han torde slaaes med ham ved Grændserne af Griotunagarder. Det var vist nok — lagde han til. — en stor Daarlighed af mig at jeg lod mit Skjold og min Stenkølle blive hjemme. Havde jeg havt mine Vaaben hos mig, skulde vi strax prøve en Holmgang. Men da det ikke er saa, erklærer jeg dig for en Nidding, om du vil dræbe mig som er ubevæbnet.

Thor vilde paa ingen Maade afslaae Tvekampen, da han blev udfordret, hvilket aldrig før var vederfarets ham.

Hrungner drog da sin Vej bort, og skyndte sig af al Magt til han kom til Jotunhejm. Her blev hans Færd meget omtalt, samt hvorlunde han havde æsket Thor til Kamp. Jætterne ansaae det for højst magtpaaliggende, hvo der fik Sejr; thi af Thor havde de intet godt at vente, hvis Hrungner, som var en af de stærkeste blandt dem, faldt for hans Haand. Jetterne gjorde da paa Griotunagarder en Mand af Leer, af forfærdelig Størrelse, og da de ikke kunde finde et Hjerte stort nok dertil, tog de Hjertet af en Hoppe, hvilket dog ikke kunde bestaae for Thor.

Hrungner havde et Hjerte af den haarde Sten, og trekantet. Ogsaa hans Hoved var af Sten. Hans Skjold, han oppebiede Thor med, var ogsaa af Sten, stort og tykt. Hans Angrebsvaaben var Stenkollen som han tog paa Skuldrene; og det Hele gav ham et frygteligt Udseende.

Ved hans Side stod hin Leerjætte, som heder Mokkurkalfe.

Thor drog til Kampplabsen og Thjalfe var med ham. Thjalfe løb hen til Hrungner, og sagde til ham: du staaer hel uforsigtig, Jætte! med Skjoldet for dig. Thor har seet dig, han vil gaae ned i Jorden, og komme paa dig underfra. Da Hrungner hørte det, skjød han Skjolden under sine Fødder, stod paa den, og holdt Stenkollen i begge Hænder. Derpaa saae han Lynild, hørte en stærk Torden, og fornam Thors Asa-Styrke. Denne foer vældig frem, hævede Hammeren, og kastede den langtfra efter Hrungner.

Hrungner løftede Kollen med begge Hænder og kastede den lige imod. Den mødte Hammeren i Luften, og gik sønder, saa at det ene Stykke faldt paa Jorden — deraf komme alle Hvæssestene — det andet Stykke ramde Thor i Hovedet, saa at han faldt næsegrus paa Jorden. Hammeren Mjølner traf Hrung-

ner midt i Hovedet og knuste hans Hjerneskal*). Han faldt forud over Thor, saaledes at hans Fødder laae paa Thors Hals.

Thjalfe kjæmpede med Mokkurkalfe, som faldt med liden Hæder.

Thjalfe gik til og vilde tage Hrungners Fødder bort fra Thors Hals, men kunde ikke røre dem afstedet. Saasnart Aserne spurgde, at Thor var faldet, gik de allesammen hen for at tage Foden af hans Hals, men kunde ingenvegne faae den. Magne, en Søn af Thor og Jarnsaxa, som da kun var tre Aar gammel **), kom til, kastede Foden tilside, og sagde:

*) Denne Seier over Jætten Hrungner maa have været anseet for en meget betydelig Sag. Ikke allene i Ægis-Drecka (Edda Sæmundi Pag. 178 og Sandvig S. 177 — 78) gjør Thor sig til deraf, men ogsaa til Harbardr siger han:

Derom vil du tale,
at jeg stred med Hrungner,
hin høimodig Jætte?
Skjønt hans Hoved Steen var,
lod jeg ham dog falde
og Slaget tabe.

See Edda Sæmundi Pag. 97. Sandvig 2det Hæfte S. 42.

**) Det er efter Codex regius, hvor der staaer "thri vetr." Den vormske Codex har "thri nættr" tre Nætter, hvilken Læsemaade Olavius gandske forkaster.

Det var dog stor Skade, Fader! at jeg skulde komme saa sildig; jeg troer, at denne Jætte skulde jeg have givet sin Rest med min Næve, om jeg var kommen ilav med ham.

Thor rejste sig da op, glædede sig ved sin Søn, og sagde, han vilde blive stor og mægtig. Han skjænkede ham ogsaa Hrungners Hest Guldfaxe, hvilket Odin tog ilde op, og sagde, at saa god en Hest skulde han ikke have givet til en Jættequindes Søn men heller til sin Fader *) (neml. til Odin selv).

Anden Fortælling.

Thors Rejse til Gejrrødsgaard.

Det fortjener udførlig at fortælles, hvorledes Thor drog til Gejrrødsgaard; thi da havde han hverken Hammeren Mjølner eller Styrkebeltet, eller Jernhandskerne med; hvilket Loke, som fulgtes med ham, var Skyld i. Det var nemlig hændet Loke engang, da han, for at fornøje sig, fløj med Frigs Falkeham, at han af Nysgjerrighed fløj til Gejrrødsgaard, hvor

*) Saaledes læser Codex regius. Cod. Wormjanus har "Syni sinum," en Læsemaade der neppe kan forsvares.

han saae et stort Pallads. Der satte han sig og saae ind ad Vindvet. Gejrrod fik Øje paa ham, og befol at gribe denne Fugl og bringe sig den. Den som fik Befalningen, havde meget ondt ved at klavre op ad den høje Væg. Loke syntes godt om, at denne havde saa megen Besværlighed med at komme op til ham, og troede det var tidsnok, naar han først var kommen over alt det Vanskeligste. Da Manden nu vilde til at gribe efter ham, slaaer han med Vingerne for at flyve bort, og arbejder af alle Kræfter, men Fødderne hængde fast. Saaledes blev Loke greben, og bragt til Jætten Gejrrod.

Da denne saae ham i Øjnene, fattede han Mistanke om, at det maatte være et Menneske, og bad ham tale. Men Loke taug. Da lukkede Gejrrod Loke inde i en Kasse, og lod ham der sulte i 3 Maaneder. Da Gejrrod derpaa tog ham frem, for at see om han nu vilde tale, sagde Loke, hvem han var, og, for at frelse Livet, svor han Gejrrod til, at han vilde skaffe Thor til Gejrrodsgaard uden at han skulde have sin Hammer eller Styrkebeltet med.

Paa Rejsen tog Thor ind til en Jættekone, ved Navn Gridr, som var Moder til Vidar hin tause. Hun gjorde Thor opmærksom paa, at Gejrrod var en snu Karl, der ikke var god at komme ikast med. Hun

laante ham et Belte, et Par Jernhandsker, og sin Stav som hed Gridurstav.

Thor drog derfra til den overmaade store Aa Vimr. Han spendte Beltet om sig, og støttede sig paa Gridurstaven, for at vade over. Loke holdt ved Beltet. Men da de vare komne midt ud i Aaen, voxde den saa højt, at Vandet spillede Thor om Skuldrene. Thor qvad da følgende:

Vox kun ikke Vimur,
nu da jeg vil over
til Jætters Bolig vade.
Veed du, at hvis du stiger,
min Guddomsstyrke med
da voxer himmelhøjt.

Da seer Thor op i et Bjergkloft, og bliver vaer, at Gejrrøds Datter stod der paa begge Sider af Aaen og foraarsagede dens Stigen. Han tog da en stor Sten op af Aaen, kastede efter hende, og sagde: I Udspringet skal Aa stemmes. Han traf, hvor han sigtede, og derpaa naaede han Landet, fik fat i en Rønnebusk, og kom paa den Maade op af Aaen.

Da de kom til Gejrrød, anviste man de Fremmede Herberg i et Gjæstekammer, hvor der var kun een Stol, den Thor satte sig paa. Han mærkede, at Stolen hævede sig med ham op imod Taget, og stak derfor med Gridurstaven op mod Sparreverket, trykkende i det samme af al Magt ned paa Stolen.

Der blev da en stor Bragen, ledsaget med skrækkelige Skrig. Gejrrods Døtte Gjalp og Grejp havde nemlig været under Stolen, og han havde brækket Ryggen paa dem begge To. Da qvad Thor:

Engang jeg brugte
Asa-Styrken
i Jætters Bolig,
da Gjalp og Grejp
Gejrrods Døttre
mig løftede tilvejrs.

Gejrrod lod da Thor kalde ind i Salen til de Andre. Der var en stor Ild tændt langs i Salen. Da Thor traadte frem ligefor Gejrrod, tog denne med en Tang en gloende Jernkile, som han kastede efter Thor. Denne greb den med Jernhandskerne, og hævede den i Luften. Gejrrod løb bagved en Jernstøtte for at undgaae. Thor kastede Kilen saaledes, at den gik igjennem Støtten, igjennem Gejrrod, og igjennem Væggen, og ned i Jorden udenfor. Efter dette Sagn har Ejlif Gudrunersøn digtet i Thorsdrape *).

*) Dette Thorsdrape tilligemed den her anførte prosaiske Fremstillelse af Thors Færd til Gejrrodgaard har Thorlacius udgivet i sine *Antiqvit. Boreal. Observat.* Specimen VII. Hafniæ 1801, ledsaget med mange lærde philologiske Anmærkninger.

Tredie Fortælling.

Et af Lokes Skalkestykker og sammes Straf.

Loke Laufeyasøn havde gjort det Puds at klippe alt Haaret af Sif. Da Thor fik det at vide, greb han Loke, og truede med at knuse hvert et Ben i ham, saa han maatte sværge ham til, at formaae Svartalferne til at gjøre Sif Haar af Guld, der kunde voxe ligesom naturligt Haar.

Loke tog da hen til de Dverge, som kaldes Ivaldes Sønner. Disse gjorde Haaret, og tillige Skidbladner, og Spydet Gungner, som Odin ejer.

Loke væddede sit Hoved med den Dverg, som heder Brok, at hans Broder ikke var istand til at forfærdige saa store Kostbarheder som disse tre. Da de kom til Smede, lagde Sindri Svineskind paa Ilden, og bad Brok blæse saa længe indtil han igjen tog det udaf Essen. Men saasnart han var gaaet udaf Smeden, og Broderen blæste, satte der sig en Brems paa dennes Haand og stak ham. Ikkedestomindre blev han ved at blæse, indtil Smeden kom, og tog det af Ilden. Det var en Galt med Guldbørster.

Derpaa lagde han Guld i Ilden, bad ham blæse uden Ophold indtil han kom tilbage, og gik saa bort. Bremsen kom da igjen, satte sig paa hans Hals og stak engang saa stærk. Dog blev han ved at blæse,

indtil Smeden kom og tog ud af Ilden den Guldring, som heder Draupnir.

Tredie Gang lagde han Jern i Ilden, bad ham blæse, med Tillæg, at det Hele var spildt, hvis han lod Blæsebælgen stage. Nu satte Bremsen sig over hans Oine og stak hans Oinebryne. Da Blodet flød ned og han ikke kunde see, greb han til med Haanden i en Hast; lod Bælgen staae, og jog Bremsen bort. I det samme kom Smeden, og sagde, at det nær var bleven spildt hvad der var i Ilden. Det han tog frem, var en Hammer.

Han leverte nu alle disse Kostbarheder sin Broder Brok ihænde, sigende, han nu kunde gaae til Asgaard, og faae Væddemaalet afgjort. Da han og Loke nu kom hver med sine Kostbarheder, satte Aserne sig paa deres Domsæde, og vedtoges, at den Dom skulde gjelde som Odin Thor og Frejr affagde.

Loke forærte Odin Spydet Gungner, Thor Haaret til Sif, Frejr Skidbladner *); og forklarede disse

*) Om Skidbladner heder det i Grimnismal hos Sandvig S. 143.
Ivaldurs Sønner
ginge i Tids Fødsel
Skidbladner at skabe,
det beste blandt Skibe.
Helligede det til Frejr
Niordurs nyttig Søn.
Conf. Edda Sæmundi Pag. 60.

Tings Beskaffenhed, hvorledes nemlig Spydet altid traf hvad man stak efter, Haaret vilde groe fast saasnart det kom paa Sifs Hoved, og Skidbladner faae Medbor, saasnart der blev hidset Segl, ihvor man end vilde hen; tillige kunde man svøbe det sammen som et Klæde og føre det med sig i sin Lomme.

Nu kom Brok frem med sine Kostbarheder. Han gav Odin Ringen, og sagde, at hver niende Nat vilde der dryppe 8 lige saa kostelige Ringe af den *). Frejr gav han Galten, og tilføiede, at den kunde fare afsted baade i Luft og Hav, Nat og Dag, stærkere end nogen Hest, og det maatte være saa mørkt og skummelt det være vilde, saa blev der lyst nok af Børsterne. Thor forærte han Hammeren, og sagde, at han kunde slaae saa drabelig med den som han vilde og hvad der end kom ham for hænde, uden at den skulde tage Skade deraf. Hvor han end kastede den hen, skulde han dog aldrig miste den, og aldrig skulde den flyve saa langt, at den jo igjen kom tilbage i hans Haand. Om han vilde, blev den saa liden, at han kunde putte den i sin Lomme. Den eneste Lyde ved den var, at Skaftet var vel kort.

Dommen blev, at Hammeren var det bedste Klenodie af det Alt, da de i den vilde have et stort Værn

*) Jevnfør Skirners Reise i Edda Sæmundi Pag. 78. See ogsaa foran S. 80.

imod Hrimthurserne. Ifølge heraf havde da Dvergen vundet Veddemaalet. Loke tilbød ham Løsepenge for sit Hoved, men derpaa vilde Dvergen slet ikke indlade sig. Saa tag mig da! sagde Loke. Men da han vilde gribe ham, var han langt borte, saasom han havde Sko, hvormed han kunde fare baade i Luft og Hav. Dvergen bad da Thor, tage ham, hvilket han ogsaa gjorde. Da Dvergen derpaa vilde hugge Hovedet af Loke, sagde denne, at blot Hovedet var hans men ikke Halsen. Dvergen tog en Rem og en Kniv for at stikke Huller i Lokes Læber og sye Munden sammen; men Kniven vilde ikke bide. Han sagde da, det var godt om han havde havt sin Broders Syl her; og i det samme han nævnte den, var den hos dem. Dermed syede han Læberne sammen *).

*) Man kunde synes, at den Straf at faae Munden syet sammen, havde Loke ikke saa lige forskyldt til ved denne Leilighed; nei, da maatte han i langt høiere Grad have fortjent, at Guderne tog saadan en Hævn over ham, da han i Gildet hos Ægir, som Resen nævner i sin Eddas 58de Fabel, havde haanet og spottet dem. See Ægisdrecka i Edda Sæmundi Pag. 148 — 180. Sandvig S. 158 — 179.

